

KSIĘGA ABSTRAKTÓW

Trajektorie rozwoju zdolności

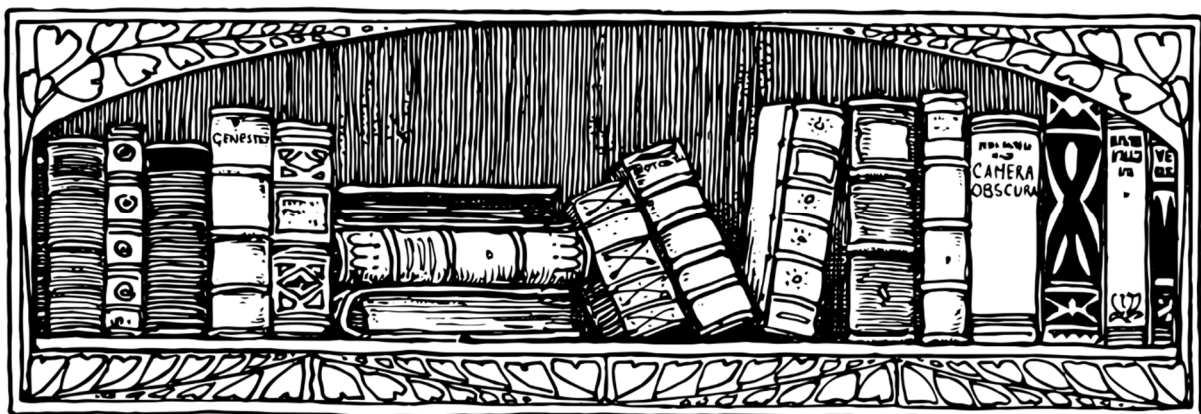

Konferencja naukowa z udziałem gości zagranicznych

15–16 września 2023 r.

Akademia Pedagogiki Specjalnej

im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

PATRONAT HONOROWY

Rektor APS, dr hab. Barbara Marcinkowska, prof. APS

PATRONAT MERYTORYCZNY

e-mentor

www.e-mentor.edu.pl

Publikacja dofinansowana ze środków budżetu państwa w ramach programu
Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą *Trajektorie rozwoju zdolności*,
nr projektu DNK/SP/548844/2022 kwota dofinansowania 39 150zł. całkowita wartość
projektu 43 500zł.

Trajektorie rozwoju zdolności

Księga abstraktów

15–16 września 2023 r.

Akademia Pedagogiki Specjalnej

im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

Projekt okładki

Maria Trzcińska-Król

Ilustracje na okładkach

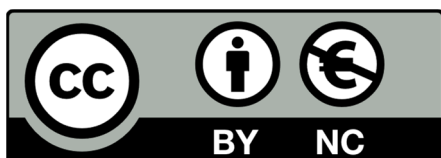
Pixabay/Colleen ODell

Dąbrówka Król

Skład i łamanie

Maria Trzcińska-Król

Autorzy biorą odpowiedzialność za treść abstraktów

Uznanie autorstwa – Użycie Niekommercyjne 4.0 Polska

Komitet naukowy

prof. Wiesława Limont, UMK, Toruń
prof. Urszula Szuścik, UŚ, Katowice
prof. Maciej Karwowski, UWr, Wrocław
prof. Krzysztof Szmidt, UŁ, Łódź
prof. Akmaral Satova, Uniwersytet Abai, Kazachstan
dr hab. Olena Bocharova, prof. UP, Kraków
dr hab. Teresa Giza, prof. UTH, Radom
dr hab. Svitlana Kohut, UKU, Lwów
dr hab. Małgorzata Kuśpit, UMCS, Lublin
dr hab. Jan Łaszczyk, prof. APS w Warszawie
dr hab. Joanna Łukasiewicz-Wieleba, prof. APS w Warszawie
dr hab. Dorota Turska, prof. UMCS, Lublin

Komitet organizacyjny

Przewodnicząca

dr hab. Joanna Łukasiewicz-Wieleba, prof. APS

Sekretarz naukowy

dr Małgorzata Jabłonowska

Sekretarz organizacyjny

dr Miłosz W. Romaniuk

Sekretarz sekcji online

dr Justyna Wiśniewska

Redaktor techniczny, opracowanie graficzne

dr Maria Trzcńska-Król

Członkowie

dr hab. Jan Łaszczyk, prof. APS

dr hab. Sergo Kuruliszwili, prof. APS

dr Alicja Baum

dr Aneta Kamińska (Akademia Ignatianum)

dr Małgorzata Korko

dr Anna R. Makaruk

mgr Katarzyna Korbecka

Spis treści

Ramowy program konferencji.....	12
Program sekcji konferencji.....	15
Framework program of the conference	20
Conference section program.....	23

Wykłady plenarne

Ryszard Tadeusiewicz <i>Impuls początkowy</i>	31
Bogdan Wojciszke <i>Normalny niedorozwój moralny: rola automatyzmów</i>	31
Tomasz Pospieszny <i>Maria Skłodowska-Curie i sukcesorki jej odkryć</i> ...	32
Maria Ledzińska <i>Zmiany w sposobie psychologicznego myślenia o rozwoju i wykorzystaniu zdolności</i>	33
Maria Mach <i>Edukacja włączająca. Czy zdolnych trzeba wspierać inaczej? Opis praktyki pedagogicznej Programu ZDOLNI</i>	33
Krzysztof Szmidt <i>Wybitni twórcy jako wzory i antywzory wychowawcze – dylemat pedagogiki zdolności i twórczości</i>	34

Sekcja I **Pedagogika zdolności**

Jacek Kulbaka <i>Uczeń zdolny w pracach Komisji Edukacji Narodowej. Ideal, cele i metody kształcenia</i>	37
Jan Łaszczyk <i>Kierowanie rozwojem uczniów zdolnych</i>	37
Teresa Giza <i>Obszary innowacji w kształceniu uczniów zdolnych</i>	38
Krystyna Najder-Stefaniak <i>Zdolności i umiejętności pozwalające nie stać się ignorantem</i>	38
Aneta Kamińska <i>Samowychowanie i samodzielne uczenie się osób zdolnych na podstawie badań własnych</i>	39
Jarosław Rutkowski <i>Placówka opiekuńczo-wychowawcza jako miejsce rozwoju zdolności wychowanków</i>	40

Sekcja II Wokół problematyki zdolności i twórczości

Sergo Kuruliszwili <i>Technologie generatywne – nowe możliwości i zagrożenia samorozwoju jednostki</i>	43
Małgorzata Kuśpit, Anna Tychmanowicz <i>Czynniki indywidualne i radzenie sobie ze stresem a zadowolenie z życia uzdolnionej młodzieży</i>	43
Svitlana Kohut <i>Szkolnictwo wyższe w Ukrainie w stanie wojennym: jak zachować i sprzyjać powrotowi talentów?</i>	44
Dorota Maria Jankowska, Aleksandra Gajda <i>Kompas Kreatywności, czyli o korzyściach z wspierania kreatywności i kompetencji wielokulturowych</i>	45
Andrzej Tarłowski <i>Rozwój wiedzy biologicznej</i>	45
Małgorzata Korko <i>Procesy decyzyjne w doborze leksykalnym</i>	46
Angelika Drwęcka <i>Początki polskiej pedagogiki twórczości – Podyplomowe Studium Pedagogiki Myślenia Twórczego</i>	47

Sekcja III Warsztat z grą edukacyjną MORE.

Gry symulacyjne jako narzędzia edukacyjne i szkoleniowe

Katarzyna Strzelecka, Teodor Sobczak <i>Warsztat z grą edukacyjną MORE. Gry symulacyjne jako narzędzia edukacyjne i szkoleniowe</i>	51
---	----

Sekcja IV Trajektorie zdolności kierunkowych

Urszula Szuścik <i>Twórczość plastyczna dziecka – struktura rozwoju</i>	55
Karolina Mroczyńska <i>Analiza ścieżek rozwoju uzdolnień matematycznych u młodzieży biorącej udział w Olimpiadzie Matematycznej</i>	55
Małgorzata Jabłonowska, Justyna Wiśniewska <i>Rozpoznawanie i rozwijanie uzdolnień informatycznych w opiniach nauczycieli</i>	56

Radosław Pasterny <i>Oddziaływanie role play na twórcze działania dzieci i młodzieży. Analiza zjawiska w świetle własnych doświadczeń wychowawcy kolonijnego</i>	57
Patrycja Mika <i>Wykorzystanie prac ręcznych w rozwoju zdolności i postawy twórczej u dzieci – zastosowanie w praktyce edukacyjnej</i>	58
Alicja Baum <i>Kobiety w szachach. Problemy intrapersonalne w procesie rozwoju talentu</i>	58

Sekcja V **Gifted education**

Agnieszka Klimska, Michał Rutkowski <i>Learning strategies in the practice of gifted students</i>	63
Inbal Shani <i>Beyond IQ: On broad perceptions of giftedness and psychological implications</i>	64
Martyna Kabanets, Oksana Zolotariova <i>Teacher training in gifted education: Ukrainian and Israeli perspectives</i>	65
Zofia Nakielska-Cremers <i>Determinants of outstanding success in education</i>	65

Sekcja VI **Rodzicielska perspektywa zdolności i twórczości**

Dorota Jankowska, Izabela Lebeda, Jacek Gralewski <i>Klimat dla twórczości w relacji rodzic-dziecko a status społeczno-ekonomiczny rodziny</i>	69
Katarzyna Kurzyca <i>Rozwinąć skrzydła – tutoring rodzinny i ocenianie kształtujące jako drogi wspierania rozwoju zdolności w edukacji spersonalizowanej</i>	70
Maria Trzcńska-Król, Miłosz Wawrzyniec Romaniuk <i>Rodzicielskie spojrzenie na komunikację uczniów zdolnych klas 1–3 szkoły podstawowej z nauczycielami w trakcie kryzysowej edukacji zdalnej</i>	70
Anna Róża Makaruk, Alicja Baum, Małgorzata Jabłonowska, Joanna Łukasiewicz-Wieleba, Miłosz Romaniuk, Aleksandra Tłuściak-Deliowska, Maria Trzcńska-Król <i>Co „piszczy”</i>	

*w szkołach ponadpodstawowych? – waga relacji nauczyciel-uczeń
w ocenie klimatu placówki*.....71

Joanna Łukasiewicz-Wieleba *Rodzice wobec nowych technologii
w rozwoju dzieci i młodzieży zdolnej. Wyniki badań podłużnych*.....72

Maria Aleksandrovich *Rozwój zdolności tanecznych*.....73

Sekcja VII Oblicza zdolności

Iwona Czaja-Chudyba *Rozpoznawanie zdolności do bycia
krytycznym – dylematy metodologiczne*.....77

Olena Bocharova Agata Popławska *Zdolności intelektualne
a problemy w zakresie funkcjonowania emocjonalnego
i społecznego uczniów zdolnych: syntetyczny przegląd badań*.....77

Tomasz Prauzner *Aktywność poznawcza w kształceniu technicznym –
implikacje z badań własnych*78

Monika Rebizant *Minecraft jako wirtualne środowisko uczenia się –
korzyści i wyzwania*79

Monika Gryboś *Per aspera ad astra. Prozaiczno-marzycielska
droga do uczniowskich sukcesów z perspektywy nauczyciela
polonisty*.....79

Antonia Sochaczewska *Systemowe ograniczenia rozwoju zdolności
ucznia w polskiej szkole – próba diagnozy i poszukiwanie rozwiązań*....80

Sekcja VIII Sztuka jako przestrzeń urzeczywistniania zdolności

Wiesława Limont *Od zdolności do wybitności, czyli trajektoria
rozwoju talentu Hanri de Toulouse-Lautreca*.....85

Janina Florczykiewicz *Aktywność twórcza dziecka zdolnego*85

Barbara Cichy-Jasiocha, Martyna Płudowska *Struktura motywacji
osiągnięć i motywacja osiągnięć w karierze międzynarodowej
u studentów uzdolnionych plastycznie*86

Magdalena Ostolska, Agnieszka Sztuk *Przestrzeń kreatywności
w kontekście pracy nad głosem*.....87

Małgorzata Minchberg <i>Wsparcie twórczego potencjału dziecka i opiekuna przez świadome budowanie środowiska estetycznego wychowania w placówkach edukacyjnych (na podstawie prezentacji badań)</i>	88
Agnieszka Grabowska <i>Dzieło sztuki i ślad w koncepcji Arno Sterna</i>	89

Sekcja IX Osoba nauczyciela, przewodnika

Beata Kunat, Katarzyna Szorc <i>Rozpoznawanie i rozwijanie zdolności uczniów w Akademii Talentów MUER</i>	93
Zofia Okraj „ <i>To kwestia celu, może wspólnej przygody, wspólnego odkrywania</i> ”. <i>Stymulowanie twórczego myślenia studentów przez nauczycieli akademickich innowatorów – relacja z badań</i>	93
Jacek Gralewski <i>Cele kształcenia do twórczości formułowane przez nauczycieli liceów ogólnokształcących</i>	94
Małgorzata Jabłonowska, Katarzyna Korbecka <i>Przestrzeń edukacyjna sprzyjająca rozwojowi zdolności uczniów w opiniach pedagogów szkolnych</i>	95
Dominika Bardzińska <i>Problematyka nauczycielskiego postrzegania uczniów zdolnych – wyniki badań</i>	95
Mariusz Fila, Katarzyna Kruś <i>Rozwój umiejętności cyfrowych pedagogów specjalnych XXI wieku</i>	96

Ramowy program konferencji

Czwartek, 14.09.2023

8:00–9:00	rejestracja
8:30–9:00	kawa
9:00–9:30	powitanie gości konferencji
9:30–11:45	sesja plenarna, prowadzenie dr hab. Teresa Giza, prof. UTH (Aula A) 9:30–10:15 prof. Ryszard Tadeusiewicz, Impuls początkowy 10:15–11:00 prof. Bogdan Wojciszke, Normalny niedorozwój moralny: rola automatyzmów 11:00–11:45 dr hab. Tomasz Pospieszny, prof. UAM, Maria Skłodowska-Curie i sukcesorki jej odkryć
11:45–12:15	przerwa kawowa
12:15–13:15	panel dyskusyjny z młodzieżą, Morze talentów, prowadzenie dr Anna Makaruk (Aula A)
13:15–14:15	obiad
13:15–15:15	warsztaty nowych technologii – Koło Naukowe Pedagogiki Zdolności i Informatyki (łącznie pomiędzy budynkami B i C)
14:15–15:45	praca w sekcjach

<p>Sekcja I <i>Pedagogika zdolności</i> Prowadzenie: dr hab. Jan Łaszczyk, prof. APS Sala: 3412</p>	<p>Sekcja II <i>Wokół problematyki zdolności i twórczości</i> Prowadzenie: dr hab. Małgorzata Kuśpit, prof. UMCS Sala: 3413</p>	<p>Sekcja III <i>Warsztat z grą edukacyjną MORE. Gry symulacyjne jako narzędzia edukacyjne i szkoleniowe</i> Prowadzenie: mgr Katarzyna Strzelecka Sala: 3310</p>
<p>15:45–16:15 przerwa kawowa</p>		
<p>16:15–17:45 praca w sekcjach</p>		
<p>Sekcja IV <i>Trajektorie zdolności kierunkowych</i> Prowadzenie: prof. Urszula Szusćik Sala: 3413</p>	<p>Sekcja V <i>sesja hybrydowa w języku angielskim</i> <i>Gifted education</i> Prowadzenie: dr hab. Sergio Kuruliszwili, prof. APS Sala: 3412</p>	<p>Sekcja VI <i>Rodzicielska perspektywa zdolności i twórczości</i> Prowadzenie: dr hab. Joanna Łukasiewicz-Wieleba, prof. APS Sala: 3332</p>
<p>19:00 uroczysta kolacja</p>		

Piątek, 15 września 2023r.

9:00–11:15	sesja plenarna, prowadzenie prof. Wiesława Limont (Aula A)		
9:00–9:45	prof. Maria Ledzińska, Zmiany w sposobie psychologicznego myślenia o rozwoju i wykorzystaniu zdolności		
9:45–10:30	mgr Maria Mach, Dyrektor Krajowego Funduszu na Rzecz Dzieci, Edukacja włączająca. Czy zdolnych trzeba wspierać inaczej? Opis praktyki pedagogicznej Programu ZDOLNI		
10:30–11:15	prof. Krzysztof Szmidt, Wybitni twórcy jako wzory i antywzory wychowawcze – dylemat pedagogiki zdolności i twórczości		
11:15–11:45	przerwa kawowa		
11:45–13:30	praca w sekcjach		
Sekcja VII <i>Oblicza zdolności</i> Prowadzenie: dr hab. Iwona Czajaka-Chudyba, prof. UP Sala: sesja on-line	Sekcja VIII <i>Sztuka jako przestrzeń urzeczywistniania zdolności</i> Prowadzenie: dr hab. Janina Florczykiewicz, prof. UPH Sala: 3412	Sekcja IX <i>Osoba nauczyciela, przewodnika</i> Prowadzenie: dr hab. Aleksandra Tuściak-Deliowska, prof. APS Sala: 3413	
13:30–13.45	zakończenie konferencji (sala 3413)		
13:45–14:45	obiad		
16:00–18:30	<i>Trajektorie rozwoju zdolności – wybrane ramy metodologiczne. Seminarium naukowe towarzyszące konferencji, skierowane do studentów i doktorantów APS (sala 3406)</i>		

Program sekcji konferencji

Czwartek 14 września, godz. 14:15–15:45

Sekcja I

Pedagogika zdolności

Prowadzenie: dr hab. Jan Łaszczyk, prof. APS
Opieka techniczna: mgr Katarzyna Korbecka
(e-mail: korbecka@aps.edu.pl)
Sala: 3412

1. dr hab. Jacek Kulbaka, prof. APS, Uczeń zdolny w pracach Komisji Edukacji Narodowej. Ideal, cele i metody kształcenia.
2. dr hab. Jan Łaszczyk, prof. APS, Kierowanie rozwojem uczniów zdolnych.
3. dr hab. Teresa Giza, prof. UTH, Obszary innowacji w kształceniu uczniów zdolnych.
4. dr hab. Krystyna Najder-Stefaniak, prof. SGGW, Zdolności i umiejętności pozwalające nie stać się ignorantem.
5. dr Aneta Kamińska, Samowychowanie i samodzielne uczenie się osób zdolnych na podstawie badań własnych.

Sekcja II

Wokół problematyki zdolności i twórczości

Prowadzenie: dr hab. Małgorzata Kuśpit,
prof. UMCS
Opieka techniczna: dr hab. Sergio Kuruliszewili,
prof. APS (e-mail: sergo@aps.edu.pl)
Sala: 3413

1. dr hab. Sergio Kuruliszewili, prof. APS, Technologie generatywne – nowe możliwości i zagrożenia samorozwoju jednostki.
2. dr hab. Małgorzata Kuśpit, prof. UMCS, dr Anna Tyłchmanowicz, Czynniki indywidualne i radzenie sobie ze stresem a zadowolenie z życia uzdolnionej młodzieży.
3. prof. Svitlana Kohut, Szkołnictwo wyższe w Ukrainie w stanie wojennym: jak zachować i sprzyjać powrotowi talentów?
4. dr Dorota Maria Jankowska, dr Aleksandra Gajda, Kompas Kreatywności, czyli o korzyściach z wspierania kreatywności i kompetencji wielokulturowych.

Sekcja III

*Warsztat z grą edukacyjną MORE.
Gry symulacyjne jako narzędzia edukacyjne
i szkoleniowe*

Prowadzenie: mgr Katarzyna Strzelecka,
mgr Teodor Sobczak (prezes Fundacji
Wspierania Edukacji i Rozwoju
Innowatorium)

Opieka techniczna: dr Justyna Wiśniewska
(e-mail: wisniewska@aps.edu.pl)
Sala: 3310

Czwartek 14 września, godz. 14:15–15:45		
<p>Sekcja I</p> <p>6. mgr Jarosław Rutkowski, Placówka opiekuńczo-wychowawcza jako miejsce rozwoju zdolności wychowanków.</p>	<p>Sekcja II</p> <p>5. dr Andrzej Tarłowski, Rozwój wiedzy biologicznej.</p> <p>6. dr Małgorzata Korko, Procesy decyzyjne w doborze leksykalnym.</p> <p>7. mgr Angelika Drwęcka, Początki polskiej pedagogiki twórczości – Podyplomowe Studium Pedagogiki Myślenia Twórczego.</p>	<p>Sekcja III</p>

Czwartek 14 września, godz. 16:15–17:45		
<p>Sekcja IV</p> <p><i>Trajektorie zdolności kierunkowych</i></p> <p>Prowadzenie: dr Małgorzata Jabłonowska</p> <p>Opieka techniczna: dr Justyna Wiśniewska (e-mail: wisniewska@aps.edu.pl)</p> <p>Sala: 3413</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. prof. Urszula Szuścik, Twórczość plastyczna dziecka – struktura rozwoju. 2. dr hab. Franciszek Szlosek, prof. APS, Kształtowanie zdolności zawodowych. 3. dr Karolina Mroczyńska, Analiza ścieżek rozwoju uzdolnień matematycznych 	<p>Sekcja V</p> <p>sesja hybrydowa w języku angielskim <i>Gifted education</i></p> <p>Prowadzenie: dr hab. Sergio Kuruliszwili, prof. APS</p> <p>Opieka techniczna: mgr Katarzyna Korbecka (e-mail: korbecka@aps.edu.pl)</p> <p>Sala: 3412</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. dr Agnieszka Klimska, mgr Michał Rutkowski, Learning strategies in the practice of gifted students. 	<p>Sekcja VI</p> <p><i>Rodzicielska perspektywa zdolności i twórczości</i></p> <p>Prowadzenie: dr hab. Joanna Łukasiewicz-Wieleba, prof. APS</p> <p>Opieka techniczna: dr Maria Trzcńska-Król (e-mail: maria@aps.edu.pl)</p> <p>Sala: 3332</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. dr Dorota Jankowska, dr Izabela Lebuda, prof. UWR, dr Jacek Gralewski, Klimat dla twórczości w relacji rodzic-dziecko a status społeczno-ekonomiczny rodziny.

Sekcja IV

- u młodzieży biorącej udział w Olimpiadzie Matematycznej.
4. dr Małgorzata Jabłonowska, dr Justyna Wiśniewska, Rozpoznawanie i rozwijanie uzdolnień informatycznych w opiniach nauczycieli.
 5. Radosław Pasterny, Oddziaływanie *role play* na twórcze działania dzieci i młodzieży. Analiza zjawiska w świetle własnych doświadczeń wychowawcy kolonijnego.
 6. mgr Patrycja Mika, Wykorzystanie prac ręcznych w rozwoju zdolności i postawy twórczej u dzieci – zastosowanie w praktyce edukacyjnej.
 7. dr Alicja Baum, Kobiety w szachach. Problemy intrapersonalne w procesie rozwoju talentu.

Sekcja V

2. dr Inbal Shani, Beyond IQ: On broad perceptions of giftedness and psychological implications.
3. prof. Martyna Kabanets, prof. Oksana Zolotarova, Teacher training in gifted education: Ukrainian and Israeli perspectives.
4. dr Zofia Nakielska-Cremers, Determinants of outstanding success in education.

Sekcja VI

2. dr Katarzyna Kurzyca, Rozwinąć skrzydła – ocenianie kształtujące i tutoring rodzinny jako drogi wspierania rozwoju zdolności w edukacji spersonalizowanej.
3. dr Maria Trzeńska-Król, dr Miłosz Wawrzyniec Romaniuk, Rodzicielskie spojrzenie na komunikację uczniów zdolnych klas 1–3 szkoły podstawowej z nauczycielami w trakcie kryzysowej edukacji zdalnej.
4. dr Anna Róża Makaruk, dr Alicja Baum, dr Małgorzata Jabłonowska, dr hab. Joanna Łukasiewicz-Wieleba, dr Miłosz Romaniuk, dr hab. Aleksandra Tuściak-Deliowska, dr Maria Trzeńska-Król, Co „piszezy” w szkołach ponadpodstawowych? – waga relacji nauczyciel-uczeń w ocenie klimatu placówki.
5. dr hab. Joanna Łukasiewicz-Wieleba, prof. APS, Rodzice wobec nowych technologii w rozwoju dzieci i młodzieży zdolnej.
6. dr Maria Aleksandrovich, Rozwój zdolności tanecznych.

Sekcja VII

Oblicza zdolności

Prowadzenie: dr hab. Iwona Czaja-Chudyba,
prof. UP

Opieka techniczna: dr Justyna Wiśniewska
(e-mail: wisniewska@aps.edu.pl)

Sala: sesja on-line

1. dr hab. Iwona Czaja-Chudyba, prof. UP,
Rozpoznawanie zdolności do bycia krytycznym – dylematy metodologiczne.
2. dr hab. Olena Bocharova, prof. UP,
dr hab. Agata Popławska, prof. UP,
Zdolności intelektualne a problemy w zakresie funkcjonowania emocjonalnego i społecznego uczniów zdolnych: syntetyczny przegląd badań.
3. dr Tomasz Prauzner, Aktywność poznawcza w kształceniu technicznym – implikacje z badań własnych.
4. dr Monika Rebizant, Minecraft jako wirtualne środowisko uczenia się – korzyści i wyzwania.
5. mgr Monika Gryboś, Per aspera ad astra. Prozaiczno-marzycielska droga do

Sekcja VIII

Sztuka jako przestrzeń urzeczywistniania zdolności

Prowadzenie: dr hab. Janina Florczykiewicz,
prof. UPH

Opieka techniczna: mgr Katarzyna Korbecka
(e-mail: korbecka@aps.edu.pl)

Sala: 3412

1. prof. Wiesława Limont, Od zdolności do wybitności, czyli trajektoria rozwoju talentu Hamri de Toulouse-Lautreca.
2. dr hab. Janina Florczykiewicz, prof. UPH,
Aktywność twórcza dziecka zdolnego.
3. dr Barbara Cichy-Jasiocha, dr Martyna Płudowska, Struktura motywacji osiągnięć i motywacja osiągnięć w karierze międzynarodowej u studentów uzdolnionych plastycznie.
4. dr Magdalena Ostolska, mgr Agnieszka Szluk, Przestrzeń kreatywności w kontekście pracy nad głosem.
5. dr Małgorzata Minchberg, Wsparcie twórczego potencjału dziecka i opiekuna przez świadome budowanie środowiska estetycznego wychowania w placówkach

Sekcja IX

Osoba nauczyciela, przewodnika

Prowadzenie: dr hab. Aleksandra Tłuściak-
-Deliowska, prof. APS

Opieka techniczna: dr Maria Trzcinska-Król
(e-mail: maria@aps.edu.pl)

Sala: 3413

1. dr Beata Kunat, dr Katarzyna Szorc,
Rozpoznawanie i rozwijanie zdolności uczniów w Akademii Talentów MUER.
2. dr Zofia Okraj, „To kwestia celu, może wspólnej przygody, wspólnego odkrywania”. Szymulowanie twórczego myślenia studentów przez nauczycieli akademickich innowatorów – relacja z badań.
3. dr Jacek Gralewski, Cele kształcenia do twórczości formułowane przez nauczycieli liceów ogólnokształcących.
4. dr Małgorzata Jabłonowska, mgr Katarzyna Korbecka, Przestrzeń edukacyjna sprzyjająca rozwojowi zdolności uczniów w opiniach pedagogów szkolnych.

Piątek 15 września, godz. 11:45–13:30

Sekcja VII

uczniowskich sukcesów z perspektywy nauczyciela polonisty.

6. mgr Antonia Sochaczewska, Systemowe ograniczenia rozwoju zdolności ucznia w polskiej szkole – próba diagnozy i poszukiwanie rozwiązań.

Sekcja VIII

edukacyjnych (na podstawie prezentacji badań).

6. mgr Agnieszka Grabowska, Dzieło sztuki i ślad w koncepcji Arno Sterna.

Sekcja IX

5. mgr Dominika Bardzińska, Problematyka nauczycielskiego postrzegania uczniów zdolnych – wyniki badań.

6. mgr Mariusz Fila, mgr Katarzyna Krus, Rozwój umiejętności cyfrowych pedagogów specjalnych XXI wieku.

Framework program of the conference

Czwartek, 14.09.2023	
8:00–9:00	Registration
8:30–9:00	Coffee
9:00–9:30	Welcoming the conference participants (Hall A)
9:30–11:45	Plenary session, conducted by prof. UTH, dr hab. Teresa Giza, (Hall A) 9:30–10:15 prof. Ryszard Tadeusiewicz, Initial impulse 10:15–11:00 prof. Bogdan Wojciszke, Normal moral underdevelopment: the role of automatisms 11:00–11:45 prof. AMU, dr hab. Tomasz Pospieszny, Maria Skłodowska-Curie and the successors of her discoveries
11:45–12:15	Coffee break
12:15–13:15	Discussion panel with young people, Sea of Talents, moderated by Anna Makaruk, PhD (Hall A)
13:15–14:15	Lunch
13:15–15:15	New technologies workshops – Scientific Club of Pedagogy of Abilities and Computer Science (connector between buildings B and C)
14:15–15:45	Work in sections

<p>Section I <i>Pedagogy of abilities</i> Conducted by: prof. APS, dr hab. Jan Łaszczyk Room: 3412</p>	<p>Section II <i>On the issue of abilities and creativity</i> Conducted by: prof. UMCS, dr hab. Małgorzata Kuśpit Room: 3413</p>	<p>Section III <i>Workshop with the educational game MORE. Simulation games as educational tools and training</i> Conducted by: Katarzyna Strzelecka, MA; Teodor Sobczak, MA (president of the Support Foundation Education and Development Innovatorium) Room: 3310</p>
<p>15:45–16:15 Coffee break</p>		
<p>16:15–17:45 Work in sections</p>	<p>Section V hybrid session in English <i>Gifted education</i> Conducted by: prof. APS, dr hab. Sergio Kuruliszwili Room: 3412</p>	<p>Section VI <i>Parental perspective on abilities and creativity</i> Conducted by: prof. APS, dr hab. Joanna Łukasiewicz-Wieleba Room: 3332</p>
<p>19:00 Gala dinner</p>		

Friday, September 15, 2023.

9:00–11:15	Plenary session, conducted by prof. Wiesława Limont (Hall A)		
9:00–9:45	prof. Maria Ledzińska, Changes in the way of psychological thinking about the development and use of abilities		
9:45–10:30	Maria Mach, MA, Director of the National Children's Fund, Inclusive education. Do the talented need to be supported differently? Description of the pedagogical practice of the ZDOLNI Program		
10:30–11:15	prof. Krzysztof Szmidt, Outstanding creators as educational models and anti-models – the dilemma of pedagogy of abilities and creativity		
11:15–11:45	Coffee break		
11:45–13:30	Work in sections		
Section VII <i>Faces of abilities</i> Conducted by: prof. UP, dr hab. Iwona Czaja-Chudyba Room: online session	Section VIII <i>Art as a space for realizing abilities</i> Conducted by: prof. UPH, dr hab. Janina Florczykiewicz Room: 3412	Section IX <i>The person of a teacher, a guide</i> Conducted by: prof. APS, dr hab. Aleksandra Thuściak-Deliowska Room: 3413	
13:30–13.45	End of the conference (room 3413)		
13:45–14:45	Lunch		
16:00–18:30	<i>Trajectories of talent development – selected methodological framework.</i> Scientific seminar accompanying the conference, addressed to students and PhD students (room 3406)		

Conference section program

Czwartek 14 września, godz. 14:15–15:45

Section I

Pedagogy of abilities

Conducted by: prof. APS, dr hab. Jan Łaszczyk
Technical supervision: Katarzyna Korbecka,
MA

(e-mail: korbecka@aps.edu.pl)

Room: 3412

1. prof. APS, dr hab. Jacek Kulbaka,
Talented Student in the work of the
National Education Commission. Ideal,
goals and methods of education.
2. prof. APS, dr hab. Jan Łaszczyk,
Managing the development of gifted
students.
3. prof. UTH, dr hab. Teresa Giza, Areas
of innovation in the education of gifted
students.
4. prof. SGGW, dr hab. Krystyna Najder-
Stefaniak, Abilities and skills that help
avoid becoming ignorant.
5. Aneta Kamińska, PhD, Self-education and
independent learning of gifted people
based on own research.

Section II

On the issue of abilities and creativity

Conducted by: prof. UMCS, dr hab.

Małgorzata Kuśpit

Technical supervision: dr hab. Sergo

Kuruliszwili

prof. APS (e-mail: sergo@aps.edu.pl)

Room: 3413

1. prof. APS, dr hab. Sergo Kuruliszwili,
Generative technologies – new
opportunities and threats for individual
self-development.
2. prof. UMCS, dr hab. Małgorzata Kuśpit,
Anna Tychmanowicz, PhD, Individual
factors, coping with stress and life
satisfaction in gifted youth.
3. prof. Svitlana Kohut, Higher education
in Ukraine under martial law: how
to preserve and promote the return
of talents?
4. Dorota Maria Jankowska, PhD, Aleksandra
Gajda, PhD, Compass of Creativity,

Section III

*Workshop with the educational game MORE.
Simulation games as educational and training
tools*

Conducted by: Katarzyna Strzelecka, MA;

Teodor Sobczak, MA (president of the

Support Foundation Education and

Development Innovatorium)

Technical supervision: Justyna Wiśniewska,
PhD

(e-mail: wisniewska@aps.edu.pl)

Room: 3310

Czwartek 14 września, godz. 14:15–15:45

Section I

7. Jarosław Rutkowski, MA, Care and education facility as a place for the development of pupils' abilities.

Section II

or about the benefits of supporting creativity and multicultural competences.

- Andrzej Tarłowski, PhD, Development of biological knowledge.
- Małgorzata Korko, PhD, Decision-making processes in lexical selection.
- Angelika Drwęcka, MA, The beginnings of Polish pedagogy of creativity – Postgraduate Studies in the Pedagogy of Creative Thinking.

Section III

Section IV

Trajectories of directional abilities
Conducted by: Małgorzata Jabłonowska, PhD,
Technical supervision: Justyna Wiśniewska,
PhD
(e-mail: wisniewska@aps.edu.pl)
Room: 3413

1. prof. Urszula Szusćik, Children's artistic creativity – structure of development.

Section V

hybrid session in English
Gifted education
Conducted by: prof. APS, dr hab. Sergo Kuruliszwili
Technical supervision: Katarzyna Korbecka,
MA
(e-mail: korbecka@aps.edu.pl)
Room: 3412

Section VI

Parental perspective on abilities and creativity
Conducted by: prof. APS, dr hab. Joanna Łukasiewicz-Wieleba
Technical supervision: Maria Trzcińska-Król,
PhD
(e-mail: maria@aps.edu.pl)
Room: 3332

Section IV

2. prof. APS, dr hab. Franciszek Szlosek, Developing professional skills.
3. Karolina Mroczyńska, PhD, Analysis of the paths of development of mathematical talents in young people participating in the Mathematical Olympiad.
4. Małgorzata Jabłonowska, PhD, Justyna Wiśniewska, PhD, Recognizing and developing IT talents in teachers' opinions.
5. Radosław Pasterny, The impact of *role play* on the creative activities of children and adolescents. Analysis of the phenomenon in the light of the summer camp educator's own experiences.
6. Patrycja Mika, MA, The use of manual work in the development of creative abilities and attitudes in children – application in educational practice.
7. Alicja Baum, PhD, Women in Chess. Intrapersonal problems in the talent development process.

Section V

1. Agnieszka Klimska, PhD, Michał Rutkowski, MA, Learning strategies in the practice of gifted students.
2. Inbal Shani, PhD, Beyond IQ: On broad perceptions of giftedness and psychological implications.
3. prof. Martyna Kabanets, prof. Oksana Zolotarjova, Teacher training in gifted education: Ukrainian and Israeli perspectives.
4. Zofia Nakielska-Cremers, PhD, Determinants of outstanding success in education.

Section VI

1. Dorota Jankowska, PhD, Izabela Lebuda, PhD, Jacek Gralewski, PhD, Climate for creativity in the parent-child relationship and the socio-economic status of the family.
2. Katarzyna Kurzyca, PhD, Spread your wings – formative assessment and family tutoring as ways of supporting the development of abilities in personalized education.
3. Maria Trzcińska-Król, PhD, Miłosz Romaniuk, PhD, Parental perspective on communication between gifted students in grades 1–3 of primary school with teachers during a remote education crisis.
4. Anna Róża Makaruk, PhD, Alicja Baum, PhD, Małgorzata Jabłonowska, PhD, prof. APS, dr hab. Joanna Łukasiewicz-Wieleba, Miłosz Romaniuk, PhD, prof. APS, dr hab. Aleksandra Tuściak-Deliowska, Maria Trzcińska-Król, PhD, What's going on in secondary schools? – the importance of the teacher-student relationship in assessing the institution's climate.
5. prof. APS, dr hab. Joanna Łukasiewicz-Wieleba, Parents towards new technologies

Czwartek 14 września, godz. 16:15–17:45		
Section IV	Section V	Section VI
<p><i>Calculates abilities</i> Conducted by: prof. UP, dr hab. Iwona Czajka-Chudyba, Technical supervision: Justyna Wiśniewska, PhD (e-mail: wisniewska@aps.edu.pl) Room: online session</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. prof. UP, dr hab. Iwona Czajka-Chudyba, Recognizing the ability to be critical – methodological dilemmas. 2. prof. UP, dr hab. Olena Bocharova, prof. UP, dr hab. Agata Popławska, Intellectual abilities and problems in the emotional and social functioning of gifted students: a synthetic review of research. 	<p><i>Art as a space for realizing abilities</i> Conducted by: prof. UPH, dr hab. Janina Florczykiewicz Technical supervision: Katarzyna Korbecka, MA (e-mail: korbecka@aps.edu.pl) Room: 3412</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. prof. Wiesława Limont, From ability to excellence, or the trajectory of Henri de Toulouse-Lautrec's talent development. 2. prof. UPH, dr hab. Janina Florczykiewicz, Creative activity of a gifted child. 3. Barbara Cichy-Jasiocha, PhD, Martyna Pludowska, PhD, Structure of achievement motivation and achievement motivation 	<p>in the development of gifted children and adolescents. 6. Maria Aleksandrovich, PhD, Development of dancing abilities.</p>

Piątek 15 września, godz. 11:45–13:30		
Section VII	Section VIII	Section IX
<p><i>Calculates abilities</i> Conducted by: prof. UP, dr hab. Iwona Czajka-Chudyba, Technical supervision: Justyna Wiśniewska, PhD (e-mail: wisniewska@aps.edu.pl) Room: online session</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. prof. UP, dr hab. Iwona Czajka-Chudyba, Recognizing the ability to be critical – methodological dilemmas. 2. prof. UP, dr hab. Olena Bocharova, prof. UP, dr hab. Agata Popławska, Intellectual abilities and problems in the emotional and social functioning of gifted students: a synthetic review of research. 	<p><i>Art as a space for realizing abilities</i> Conducted by: prof. UPH, dr hab. Janina Florczykiewicz Technical supervision: Katarzyna Korbecka, MA (e-mail: korbecka@aps.edu.pl) Room: 3412</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. prof. Wiesława Limont, From ability to excellence, or the trajectory of Henri de Toulouse-Lautrec's talent development. 2. prof. UPH, dr hab. Janina Florczykiewicz, Creative activity of a gifted child. 3. Barbara Cichy-Jasiocha, PhD, Martyna Pludowska, PhD, Structure of achievement motivation and achievement motivation 	<p><i>The person of a teacher, a guide</i> Conducted by: prof. APS, dr hab. Aleksandra Thuściak-Deliowska, Technical supervision: Maria Trzcinska-Król, PhD (e-mail: maria@aps.edu.pl) Room: 3413</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Beata Kunat, PhD, Katarzyna Szorc, PhD, Recognizing and developing students' abilities at the MUER Talent Academy. 2. Zofia Okraj, PhD, "It's a matter of purpose, maybe a common adventure, joint discovery". Stimulating students' creative thinking by academic innovators – research report.

Section VII

3. Tomasz Prauzner, PhD, Cognitive activity in technical education – implications from own research.
4. Monika Rebizant, PhD, Minecraft as a virtual learning environment – benefits and challenges.
5. Monika Gryboś, MA, Per aspera ad astra. A prosaic and dreamy path to student success from the perspective of a Polish teacher.
6. Antonia Sochaczewska, MA, Systemic limitations in the development of student abilities in Polish schools – an attempt at diagnosis and searching for solutions.

Section VIII

- in an international career in artistically gifted students.
4. Magdalena Ostolska, PhD, Agnieszka Sztuk, MA, Creativity space in the context of voice work.
 5. Małgorzata Minchberg, PhD, Supporting the creative potential of the child and the caregiver by consciously building an aesthetic environment for upbringing in educational institutions (based on research presentation).
 6. Agnieszka Grabowska, MA, Work of art and trace in the concept of Arno Stern.

Section IX

3. Jacek Gralewski, PhD, Objectives of education for creativity formulated by teachers of general secondary schools.
4. Małgorzata Jabłonowska, PhD, Katarzyna Korbecka, MA, Educational space conducive to the development of students' abilities in the opinions of school pedagogues.
5. Dominika Bardzińska, MA, Issues of teachers' perception of gifted students – research results.
6. Mariusz Fila, MA, Katarzyna Kruś, MA, Development of digital skills of special educators of the 21st century.

Wykłady plenarne

prof. Ryszard Tadeusiewicz
Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie
e-mail: rtad@agh.edu.pl

Impuls początkowy

Jako inżynier wiem, że każda trajektoria jest silnie determinowana przez ów impuls początkowy. Dotyczy to zwłaszcza zjawisk cechujących się złożoną nieliniową dynamiką, opisywanych teorią chaosu deterministycznego. Tam mała zmiana impulsu początkowego może dramatycznie zmienić efekt końcowy – zna Pani z pewnością tak zwany „efekt motyla” opisany w 1960 roku przez Edwarda Lorenza. Uważam, że przy rozwoju zdolności ów impuls początkowy także odgrywa ogromną rolę.

prof. Bogdan Wojciszke
Uniwersytet SWPS w Sopocie
e-mail: bwojczisz@swps.edu.pl

Normalny niedorozwój moralny: rola automatyzmów

Do niedawna psychologia była przekonana, że oceny moralne mogą być formułowane w sposób przemyślany i racjonalny, bądź intuicyjny i automatyczny, zaś racjonalność dominuje nad intuicyjnością. Jednak ostatnie 20 lat badań empirycznych przyniosło radykalną zmianę tego poglądu – w istocie tylko mała część przesłanek sądów moralnych ma racjonalny charakter, natomiast większość wynika z różnych skojarzeń i emocji. W konsekwencji wiele ocen moralnych ma nieuchronnie tendencyjny charakter. Przedstawiam wyniki licznych badań przekonujących, że oceny moralne są silnie zniekształcane własnym interesem (dobre jest to co służy moim interesom) oraz własnymi sympatiami (dobrzy są ci, których lubię). Takie zniekształcenia ocen moralnych są silne, nieuchronne i nieświadome. Wnioski praktyczne dla prowadzenia sporów moralnych: ważniejsze od samych ocen moralnych są ich uzasadnienia.

dr hab. Tomasz Pospieszny, prof. UAM
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
e-mail: tomasz.pospieszny@amu.edu.pl

Maria Skłodowska-Curie i sukcesorki jej odkryć

Maria Skłodowska-Curie (1867–1934) jest bez wątpienia jednym z najbardziej znanych i rozpoznawanych naukowców na świecie. Jako pierwsza kobieta otrzymała Nagrodę Nobla z fizyki w 1903 roku, a później z chemii w 1911 roku – jest jedyną osobą wyróżnioną tą Nagrodą w dwóch różnych dyscyplinach naukowych. Była pierwszą kobietą profesorem na Sorbonie, jako pierwsza odważyła się „zajrzeć” do wnętrza atomu. W 1898 roku wraz z mężem Pierre’em Curie odkryła, a później wyizolowała dwa nowe pierwiastki chemiczne: polon i rad, których właściwości zrewolucjonizowały fizykę i chemię, a także otworzyły nowe możliwości w leczeniu chorób nowotworowych. Bezdyskusyjny pozostaje Jej wielki intelektualny wkład w rozwój nauki o radioaktywności i atomie.

Niezwykłą drogą wyznaczoną przez Madame Curie podążały inne wybitne kobiety, które dzięki determinacji, zaangażowaniu, pasji i geniuszowi wpisały się trwale na kartach historii nauki. Należą do nich m.in.: Irène Joliot-Curie (1897–1956) – córka Marii, która wraz z mężem Frédérikiem otrzymała w 1935 roku Nagrodę Nobla z chemii za syntezę nowych pierwiastków radioaktywnych (Irène została drugą kobietą, którą uhonorowano Nagrodą Nobla z chemii); Lise Meitner (1878–1968), która wyjaśniła zjawisko rozszczepienia atomu i odkryła pierwiastek protaktyn (była 48 razy nominowana do Nagrody Nobla, ale nigdy jej nie otrzymała); Harriet Brooks (1876–1933) odkrywczyni radonu – przedostatniego gazu szlachetnego; Stefania Horowitz (1877–1940/1942), niezwykle precyzyjna badaczka, która potwierdziła eksperymentalnie hipotezę istnienia izotopów; Ida Tacke-Noddack (1896–1978), kobieta, która nie tylko miała odwagę mówić, że jądro atomowe może ulec pęknięciu, ale także odkryła dwa pierwiastki chemiczne – mazur i ren; Marguerite Perey (1909–1975) – uczennica Marii Curie, a później jej córki Irène – która idąc w ślady Madame Curie nazwała odkryty przez siebie pierwiastek na cześć swojej ojczyzny – franssem.

Podczas wykładu zostaną przybliżone koleje losu i pracy naukowej wybitnych kobiet, którym naukową drogę bezdyskusyjnie wytyczyła Maria Skłodowska-Curie. Kobiet, które wizją i talentem przewyższały mężczyzn, a które przez większą część życia stały w ich cieniu.

Literatura:

1. T. Pospieszny, *Maria Skłodowska-Curie. Zakochana w nauce*, wyd. 2, Wyd. Sophia, Warszawa 2022 (wyd. 3, Warszawa 2024).

2. T. Pospieszny, Irena Joliot-Curie. Radowa dziedziczka, Wyd. Sophia, Warszawa 2023.
3. T. Pospieszny, Zapomniany geniusz. Lise Meitner – pierwsza dama fizyki jądrowej, Novae Res, Gdynia 2016.
4. T. Pospieszny, Pasja i geniusz. Kobiety, które zasłużyły na Nagrodę Nobla, Wyd. Po Godzinach, Warszawa 2019.

prof. Maria Ledzińska

Uniwersytet Warszawski

e-mail: marial@psych.uw.edu.pl

Zmiany w sposobie psychologicznego myślenia o rozwoju i wykorzystaniu zdolności

Autorka przedstawia główne modyfikacje w studiach nad zdolnościami na tle zmian dokonujących się w nauce, w tym w psychologii, z przełomu XX i XXI wieku. Zwraca uwagę na różnorodność koncepcyjną oraz popularność badań prowadzonych zwłaszcza przez przedstawicieli psychologii różnicowej oraz edukacyjnej. Ukazuje rolę jaką odegrała we współczesnych studiach nad zdolnościami psychologia rozwojowa biegu życia, w tym koncepcje rozwoju osobowego.

mgr Maria Mach

Dyrektor Krajowego Funduszu na Rzecz Dzieci

e-mail: maria.mach@fundusz.org

Edukacja włączająca. Czy zdolnych trzeba wspierać inaczej? Opis praktyki pedagogicznej Programu ZDOLNI

Analizując najważniejsze założenia stojące za praktyką stosowaną od ponad 40 lat w Programie ZDOLNI (<https://fundusz.org/program-zdolni/>) postaram się odpowiedzieć na pytanie czy mogą one znaleźć zastosowanie wyłącznie w odniesieniu do osób o szczególnych uzdolnieniach. Spróbuję też pokazać nieoczywiste skutki mechanizmów diagnozy i selekcji w odniesieniu do rozwijania pasji i uzdolnień całej populacji.

prof. Krzysztof Szmidt

Uniwersytet Łódzki

e-mail: krzysztof.szmidt@now.uni.lodz.pl

***Wybitni twórcy jako wzory i antywzory wychowawcze –
dylemat pedagogiki zdolności i twórczości***

Tematem wystąpienia będzie zjawisko nieprzystawania wybitnej twórczości ze szlachetnością charakteru i postępowania w przypadku wielu geniuszy. Generuje to problem dla pedagogiki, która powinna stawiać wzory (ideały) rozwoju. Istotne będzie zarysowanie dylematu, kilka egzemplifikacji (studiów przypadku) i próba rozwiązania.

Sekcja I
Pedagogika zdolności

dr hab. Jacek Kulbaka, prof. APS

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

e-mail: jkulbaka@aps.edu.pl

Uczeń zdolny w pracach Komisji Edukacji Narodowej. Ideał, cele i metody kształcenia

Tekst dotyczy problematyki edukacyjnej związanej ze statusem uczniów w dobie Komisji Edukacji Narodowej. Szczególna uwaga zostanie na zasady dydaktyczne i wychowawcze panujące w szkołach Komisji, metodykę kształcenia oraz prawa i obowiązki uczniów określone w Ustawach Szkolnych KEN z 1783 roku. Osobną częścią tekstu dotyczyć będą sprawy związanych z kształtowaniem postaw, umiejętności i zdolności o które upominali się reformatorzy polskiego oświecenia

dr hab. Jan Łaszczyk, prof. APS

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

e-mail: laszczyk@aps.edu.pl

Kierowanie rozwojem uczniów zdolnych

W referacie rozwinięte zostaną następujące zagadnienia:

1. Jedną z podstawowych kontrowersji dotyczących mechanizmu powstawania zdolności, wyrażoną postawionym przez F. Galtona w 1869 roku pytaniem „natura czy wychowanie?”, została rozstrzygnięta kompromisowo. Badania empiryczne pokazują, że wpływ obu czynników jest w miarę równomierny. Nie oznacza to jednak, że jedynie 50% zdolności ucznia definiują oddziaływania pedagogiczne. O ile jednak nikt nie kwestionuje, że modyfikacja czynników środowiskowych jest możliwa, by wpłynąć na jakieś parametry życia i zdrowia to sporo osób wątpi w możliwość skutecznego działania w razie predyspozycji genetycznych.
2. Zarówno wśród rodziców jak też nauczycieli panuje przekonanie o dominacji czynników genetycznych na kierunek i siłę zdolności ucznia co znajduje wyraz w powszechnie formułowanych stwierdzeniach np. „Taki się urodził”, „Jest dobry z matematyki, to u nich rodzinne” albo „nie ma zdolności do nauk ścisłych” czy „zdolności muzyczne odziedziczył po matce”.
3. Środowiskowe oddziaływania na uczniów zdolnych koncentrują się głównie na wspieraniu rozwoju uzdolnień specjalnych, pomijając jakże ważne zagadnienie stylu oddziaływań wychowawczych.

4. Postulowanym wektorem pracy z uczniem zdolnym jest budowanie jego indywidualności rozumianej w sensie Jan Szczepańskiego. W tym rozumieniu człowiek rodzi się jako organizm wyposażony genetycznie ale jego rozwój, wzrost i dojrzewanie są istotnie modyfikowane przez procesy socjalizacji i wychowania.

dr hab. Teresa Giza, prof. UTH

Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny w Radomiu

e-mail: t.giza@uthrad.pl

Obszary innowacji w kształceniu uczniów zdolnych

Przedmiotem referatu są zmiany w kształceniu uczniów zdolnych. Punkt wyjścia dla innowacji stanowi aktualny i utrwalony już stan wiedzy oraz praktyki. W programach kształcenia wykorzystywane są cztery strategie: szybciej, trudniej, szerzej, twórczo. W warunkach szkolnych edukacja uczniów zdolnych koncentruje się na domenach akademickich. Tymczasem w nauce obserwowane jest coraz wyraźniej zjawisko konwergencji wiedzy, rozumiane jako jej integracja na poziomie transdyscyplinarnym. Nieuchronną konsekwencją konwergencji wiedzy stają się zmiany w programach kształcenia. W referacie wyjaśnione zostaną pojęcia: edukacja konwergentna i konwergencja w edukacji. Innowacje wynikające z konwergencji wiedzy oznaczają konieczność odchodzenia od klasycznych przedmiotów nauczania i strategii do nauczania zintegrowanego. Aktualnie konwergencja jest wdrażana w najlepszych ośrodkach naukowych i uczelniach oraz systemach edukacyjnych. Jej zastosowanie w edukacji zostanie ukazane na przykładzie programów realizowanych w Korei Południowej, w tym w odniesieniu do uczniów zdolnych.

dr hab. Krystyna Najder-Stefaniak, prof. SGGW

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

e-mail: krystyna_najder_stefaniak@sggw.edu.pl

Zdolności i umiejętności pozwalające nie stać się ignorantem

Podjęcie tematu uzasadnia potrzeba zrozumienia zagrożenia, jakim jest dla współczesnego człowieka bycie ignorantem. Celem prezentacji jest zwrócenie uwagi na różne poziomy wiedzy, na których człowiek może realizować swoją

aktywność poznawczą i na to jak te poziomy wpływają na siebie. Analiza specyfiki poziomów aktywności poznawczej pozwala zrozumieć znaczenie mądrości.

Na poziomie mądrości doświadczamy wymiaru tajemnicy i znajdujemy motywację do ciągłego poszukiwania prawdy. Nie żeby wiedzieć więcej, ale żeby wiedzieć mądrzej. Stwierdzenie Sokratesa: „Wiem, że nic nie wiem” zaczyna nas inspirować do refleksji na temat specyfiki wiedzy. Odkrywamy, że nie powinno się zabierać jej życia zamykając w teoriach i definicjach. Zauważamy, że warto z poznawanymi teoriami i systemami wiedzy prowadzić dialog synergiczny. Wiedza zarówno teoretyczna jak i praktyczna przestaje nas ograniczać.

Inspiracje do myślenia na temat zdolności i umiejętności pomagających nie stać się ignorantem znalazłam w pracy Romana Ingardena O odpowiedzialności i jej podstawach ontycznych; w pracy Barbary Skargi Ślad i obecność; w dwóch pracach Edgara Morin: Lost Paradigma: Human Nature i Science avec conscience.

dr Aneta Kamińska

Uniwersytet Ignatianum w Krakowie

e-mail: aneta.kaminska@ignatianum.edu.pl

Samowychowanie i samodzielne uczenie się osób zdolnych na podstawie badań własnych

Niniejszy temat: Samowychowanie i samodzielne uczenie się osób zdolnych został podjęty ze względu na znikoma liczbę opracowań w literaturze polskiej, a został on uznany przez Autorkę za bardzo istotny. Jest też on zgodny z jej zainteresowaniami badawczymi. Przedmiotem niniejszych badań jest samowychowanie i samodzielne uczenie się zdolnych osób, a celem ukazanie samowychowania i samodzielnego uczenia się tych osób. Główny problem badawczy brzmi; Jak przebiega samowychowanie i samodzielne uczenie się wśród osób zdolnych? Posłużono się metodami jakościowymi, w duchu paradygmatu interpretatywnego oraz wywiadem narracyjnym. Do najistotniejszych odkryć należą: uczniowie zdolni bardzo często, łatwo i z przyjemnością podejmują samodzielne uczenie się. Czynią to z własnej inicjatywy oraz są do tego zachęceni przez nauczycieli i rodziców. Jednakże, samowychowanie jest dla nich o wiele trudniejszą kwestią. Podejmują je nieliczni, w sposób intuicyjny i bez uprzedniego przygotowania i zachęty dorosłych. Zarówno jedni, jak i drudzy nie są świadomi wagi samowychowania zdolnych osób, co można byłoby poddać szerszej uwadze i refleksji.

mgr Jarosław Rutkowski

Uniwersytet Gdański

e-mail: jaro292@wp.pl

Placówka opiekuńczo-wychowawcza jako miejsce rozwoju zdolności wychowanków

Placówka opiekuńczo-wychowawcza uważa na kondycję życiową swoich wychowanków podejmuje wysiłki odkrywania ich zdolności w procesie dialogu i aktywności twórczej. W organizowaniu działań na rzecz i z udziałem wychowanka służy uważność na jego potrzeby i współpraca, kształtujące warunki do rozwijania aktywności opartych na zasobach młodego człowieka i jego zdolnościach. W ramach rozwijania zdolności wychowanków placówki opiekuńczo-wychowawczej znacząca jest sieć relacji wiążących środowisko fizyczne placówki z ludzkimi działaniami i doświadczeniami. To „pomiędzy” jako połączenie „w” i „pośród” wyraża lokalizację podejmowanych czynności przestrzennie i czasowo. Ta dostrzeżona między-przestrzeń kształtuje uwspólnione doświadczenia troski o innych. Wówczas w ramach dialogu można multidyscyplinarnie i międzysektorowo projektować działania na rzecz odnowy wspólnego świata oraz współtworzyć optymalne rozwiązania, służące odbudowie kondycji życiowej młodych ludzi w pieczy zastępczej. Wyraz temu dają warsztaty dialogu osadzone lokalnie acz splecione globalnie. Dlatego budowanie placówek opiekuńczo-wychowawczych jako organizacji uczących się jest kluczowe dla optymalizacji działań edukacyjnych wobec złożonych problemów współczesnego świata. Jednocześnie budowane przez placówki przestrzenie kreatywno-warsztatowe można traktować w kategorii odporu. To krok, który stanowi przejście od demonstrowania niezadowolonia z niepożądanego stanu rzeczy do działania faktycznie zmieniającego ów stan rzeczy (J. Rutkowiak). W rezultacie rozpoznana potrzeba odnawiania świata staje się żywotnie ważną orientacją działania placówki opiekuńczo-wychowawczej. Wówczas, kiedy wspólny świat staje się przedmiotem uwagi, troski i zainteresowania, to rozwój zdolności wychowanków znakomicie uwidacznia się we wspólnocie lokalnej. Zarazem wspólnota lokalna troskliwa o kondycję młodych mieszkańców korzysta z ich zdolności i doświadczeń. Obecność wśród mieszkańców gminy ludzi z różnorodnym doświadczeniem życiowym, w tym pieczy zastępczej otwiera możliwości gromadzenia i wymiany wiedzy lokalnej. Na bazie zgromadzonych zasobów – ludzkich zdolności i aktywności można kształtować warunki wspólnoty uczącej się. To w tym tkwi siła rozwoju dialogu obywatelskiego i kreatywności. Jednocześnie wspólnota lokalna otwarta na potrzeby rozwojowe usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej, zasila wiedzę lokalną o doświadczenia także najmłodszych obywateli. Ich zdolności i aktywności mają znaczenie.

Sekcja II
Wokół problematyki zdolności i twórczości

dr hab. Sergo Kuruliszwili, prof. APS

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

e-mail: sergo@aps.edu.pl

Technologie generatywne – nowe możliwości i zagrożenia samorozwoju jednostki

Technologie generatywne coraz bardziej wpisują się w krajobraz edukacji. Stały się one narzędziem wykorzystywanym zarówno przez uczniów, jak i nauczycieli na wszystkich poziomach kształcenia. Zakres i skuteczność ich wykorzystania, podobnie jak w przypadku innych technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK), w dużej mierze zależą od umiejętności użytkownika. Nauczyciele, którzy posiadają wiedzę na temat tego rodzaju narzędzi, mogą uczyć skuteczniej i efektywniej. Rozumiejąc zagrożenia i niedoskonałości sztucznej inteligencji (SI) generatywnej, są w stanie niwelować skutki niewłaściwego jej wykorzystania.

Na szczególną uwagę zasługuje rola narzędzi SI w procesie samokształcenia, który jest fundamentalnym elementem uczenia się zarówno uczniów, jak i dorosłych. Ten aspekt zostanie omówiony podczas wystąpienia na konferencji. Przedstawione zostaną możliwości wykorzystania narzędzi generatywnej SI w procesie samodoskonalenia i rozwijania zdolności w kontekście edukacji szkolnej i całonocnej jednostki. W ramach wystąpienia zostaną również określone bariery i zagrożenia wynikające z wykorzystania tych narzędzi.

dr hab. Małgorzata Kuśpit, prof. UMCS

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

e-mail: malgorzata.kuspit@mail.umcs.pl

dr Anna Tychmanowicz

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

e-mail: anna.tychmanowicz@mail.umcs.pl

Czynniki indywidualne i radzenie sobie ze stresem a zadowolenie z życia uzdolnionej młodzieży

Celem badań było określenie znaczenia wybranych zmiennych psychospołecznych, takich jak cechy osobowości, poczucie własnej skuteczności oraz sposoby radzenia sobie ze stresem w warunkowaniu zadowolenia z życia uzdolnionych uczniów. Badaniami objęto 66 uczniów, w tym 53% dziewcząt oraz 47% chłopców, w wieku od 15 do 19 lat ($M=16,13$, $SD=1,16$). Zastosowano następujące

narzędzia badawcze: Skalę Kompetencji Osobistej KompOs, Skalę Satysfakcji z Życia SWLS, Skalę Jak Sobie Radzisz JSR oraz Krótki Inwentarz Osobowości TIPI-P. Uzyskane rezultaty badań wskazują, że w grupie młodzieży uzdolnionej wyższa satysfakcja z życia wiąże się z wyższym poczuciem własnej skuteczności, zarówno w obszarze zaangażowania w podejmowane działania jak i zaufania do własnych kompetencji. Wysokie poczucie własnych kompetencji wiąże się u uczniów zdolnych z niską skłonnością do stosowania stylu radzenia sobie ze stresem opartego na emocjach. Ponadto, bardziej zadowoleni z życia są uczniowie, którzy wykazują wyższe nasilenie takich cech osobowości jak ekstrawersja, otwartość na doświadczenie oraz sumienność.

prof. Svitlana Kohut

Ukrainian Catholic University (Lviv, Ukraine)

e-mail: s_kohut@ucu.edu.ua

Szkolnictwo wyższe w Ukrainie w stanie wojennym: jak zachować i sprzyjać powrotowi talentów?

Kontekst życia na Ukrainie w czasie wojny doprowadził do tego, że ponad 5 milionów osób w wieku produkcyjnym, w tym dzieci i młodzież, zostało zmuszonych do opuszczenia swoich domów.

Ponad roczny pobyt w innych krajach, integracja z systemem edukacji i społeczeństwem obcego kraju oraz brak bezpiecznych warunków studiowania na ukraińskich uczelniach utrudnia proces powrotu obywateli na Ukrainę.

Dlatego ważne jest, aby podnieść kwestię zachowania i rozwoju istniejących talentów na Ukrainie oraz ułatwienia powrotu utalentowanych młodych ludzi, którzy opuścili Ukrainę nie z własnej woli. W końcu kto inny niż obecne i nowe pokolenie, które jest kluczowym czynnikiem zmian, odbuduje Ukrainę?

W swoim wystąpieniu skupię się na sytuacji młodzieży na Ukrainie podczas inwazji pełnoskalowej, wykorzystując dane statystyczne. Rozważę kilka kluczowych punktów dotyczących tego, jak przygotować podstawy na poziomie szkolnictwa wyższego, aby młodzi ludzie chcieli wrócić na Ukrainę, a mianowicie: zapewnienia bezpiecznych warunków prowadzenia procesu edukacyjnego w szkolnictwie wyższym, rozwój programów wsparcia psychologicznego, rozwój programów stypendialnych i grantów, wzmocnienie współpracy międzynarodowej, zastosowanie innowacyjnego podejścia do uczenia się, nauczania i badań.

dr Dorota Maria Jankowska

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

e-mail: djankowska@aps.edu.pl

dr Aleksandra Gajda

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

e-mail: agajda@aps.edu.pl

Kompas Kreatywności, czyli o korzyściach z wspierania kreatywności i kompetencji wielokulturowych

We współczesnym świecie liczba nowości i innowacji, z którą mamy do czynienia nie tylko jako jednostki, ale również jako społeczeństwa, rośnie z zawrotną prędkością. W tym kontekście, kreatywność przywoływana jest jako jedna z kluczowych kompetencji przyszłości. Jednocześnie obserwujemy „spotykające” się kultury, które tworzą niepowtarzalną mozaikę wielokulturowości. W konsekwencji w społeczeństwie różnorodności pojawiają się nowe wyzwania wychowawcze i edukacyjne. Fundamentalnym zadaniem jawi się budowanie otwartości, nie tylko na nowe idee, ale również na innych ludzi. Krokiem w budowaniu tak rozumianej otwartości jest program „Kompas Kreatywności” (Jankowska i in., 2022), który łączy założenia pedagogiki twórczości i edukacji wielokulturowej. W wystąpieniu zostaną przedstawione założenia teoretyczne tego programu oraz refleksje związane z jego wdrożeniem w niemal 100 szkołach podstawowych. Zaprezentowane zostaną również wyniki badania ewaluacyjnego, które dowiodło skuteczności programu zarówno w zakresie wspierania rozwoju kreatywności, jak i kompetencji wielokulturowych.

dr Andrzej Tarłowski

Akademia Ekonomiczno-Humanistyczna

e-mail: antarlow@gmail.com

Rozwój wiedzy biologicznej

Dlaczego studenci biologii mają trudności ze zrozumieniem podstaw teorii ewolucji, podczas gdy 5-latkowie rozumieją, że przynależność do wspólnej kategorii biologicznej, nie zaś podobieństwo zewnętrzne, decyduje o posiadaniu podobnych cech wewnętrznych? Ta rażąca dysproporcja nie wynika wyłącznie z różnic w złożoności czy abstrakcyjności zagadnień. W rozwoju wiedzy biologicznej mamy do czynienia z bardzo wczesnym kształtowaniem się zbioru centralnych

przekonań, które organizują dalsze uczenie się. Jednym z tych przekonań jest esencjalizm psychologiczny – oczekiwanie, że kategorie istot żywych posiadają niezmiennie, przyczynowo centralne własności. Esencjalizm ułatwia posługiwanie się kategoriami biologicznymi we wnioskowaniu, ale utrudnia zrozumienie ich statystycznej natury. Aby skutecznie wspomagać rozwój dojrzałej wiedzy biologicznej należy wiedzieć w jaki sposób bezpośrednio doświadczenia z przyrodą oraz przekaz kulturowy współgrają z centralnymi przekonaniami, takimi jak esencjalizm psychologiczny. Edukatorzy rozumiejący te zależności nawet 5-latkom mogą wytłumaczyć podstawy teorii ewolucji.

dr Małgorzata Korko

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

e-mail: mkorko@aps.edu.pl

Procesy decyzyjne w doborze leksykalnym

Choć mówienie wydaje się czynnością wysoce zautomatyzowaną, przychodzącą większości osób z dużą łatwością, tworzenie wypowiedzi językowych, nawet tak pozornie prostych jak nazywanie obrazków, jest złożonym procesem umysłowym. Proces ten nie zawsze przebiega bez zakłóceń, co może przejawiać się zwolnionym tempem mowy, zmniejszoną płynnością, stanem „mam to na końcu języka”, czy lapsusami językowymi. Przyczyny tych zakłóceń nie są do końca poznane. Przeprowadzone badanie eksperymentalne miało na celu sprawdzenie czy źródłem zakłóceń językowych w postaci opóźnionego czasu reakcji, niepłynności, lub braku odpowiedzi podczas nazywania obrazków, jest współzawodnicstwo aktywowanych słów (teoria „konkurującego” dostępu leksykalnego) czy inne procesy decyzyjne, takie jak dopasowanie wypowiedzi do kontekstu komunikacyjnego (teoria „niekonkurującego” dostępu leksykalnego). Badanie składało się z dwóch etapów. W pierwszym etapie pozyskano polskie normy psycholingwistyczne, w tym kluczowe normy zgodności nazw (ang. name agreement), do 200 zdjęć przedstawiających rośliny, zwierzęta, przedmioty codziennego użytku i inne. W drugim etapie, 42 uczestników nazywało obrazki o różnym stopniu zgodności nazw, np., SOFA może być „sofą”, „kanapą”, „tapczanem” (niska zgodność nazw), natomiast CZAJNIK nazywany jest zwykle „czajnikiem” (wysoka zgodność nazw). Obrazki wyświetlane były na ekranie komputera w zmieniającym się kontekście komunikacyjnym. Odpowiedzi uczestników kierowane były do rzekomych adresatów – trzech osób o różnych kompetencjach językowych (dorosłego rodzimego użytkownika języka polskiego, pięcioletniego dziecka – rodzimego użytkownika języka polskiego i osoby obcojęzycznej mieszkającej od trzech lat w Polsce).

Zakładano, że jeżeli dopasowanie do kontekstu komunikacyjnego wpływa na sprawność z jaką wydobywamy ze słownika umysłowego konkretne słowo, to nazywanie obrazków o niskiej zgodności nazw powinno być trudniejsze w kontekście wymagającym większego dopasowania, tj., w przypadku adresatów o niższych kompetencjach językowych. Wyniki i wnioski z badania, a także bliższe informacje dotyczące zebranego materiału językowego, zostaną przedstawione podczas wystąpienia prelegentki.

mgr Angelika Drwęcka

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

e-mail: adrwecka@aps.edu.pl

Początki polskiej pedagogiki twórczości – Podyplomowe Studium Pedagogiki Myślenia Twórczego

Referat ma na celu przybliżenie pojęcia twórczości oraz dziejów pedagogiki twórczości na gruncie polskim, ze szczególnym naciskiem na Podyplomowe Studium Pedagogiki Myślenia Twórczego. Punktem wyjścia dla rozważań będzie próba analizy sposobów definiowania tego pojęcia na przestrzeni lat poprzez kluczowe dla rozwoju dziedziny postaci historyczne, które jako pierwsze w kraju podejmowały się tej tematyki. Następnie przybliżona zostanie idea powstałego w latach osiemdziesiątych ubiegłego wieku Podyplomowego Studium Pedagogiki Myślenia Twórczego, istniejącego przy ówczesnej Wyższej Szkole Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej. Na podstawie materiałów archiwalnych omówione zostaną założenia Studium, jego historia oraz losy absolwentów.

Sekcja III
Warsztat z grą edukacyjną MORE.
Gry symulacyjne jako narzędzia edukacyjne i szkoleniowe

mgr Katarzyna Strzelecka

Fundacja Wspierania Edukacji i Rozwoju Innovatorium

e-mail: katarzyna.strzelecka@innovatorium.org

mgr Teodor Sobczak

Prezes Fundacji Wspierania Edukacji i Rozwoju Innovatorium

e-mail: teodor.sobczak@innovatorium.org

Warsztat z grą edukacyjną MORE. Gry symulacyjne jako narzędzia edukacyjne i szkoleniowe

Ideą gry MORE – Mediation on Responsibilities and Exploitation jest zmierzenie się z problemem masowej imigracji w wymyślonym kraju Enotria, a jednocześnie nauka i doskonalenie umiejętności negocjacyjnych w pozornie autentycznej symulacji spotkania państw zaangażowanych w konflikt. W czasie rozgrywki gracze przyjmują role przywódców państw, negocjatorów UN, przedstawicieli NGO oraz mediów.

Odgrywanie ról zachęca graczy do rozważań na temat konfliktów, kryzysów, pokoju i mediacji. Celem jest, aby poprzez swoje role mogli zrozumieć złożoność różnych konfliktów i powody, dla których rozwiązywanie konfliktów i kryzysów zarówno między państwami, jak i wewnątrz nich pociąga za sobą wiele rodzajów wyzwań.

W programie spotkania:

- przygotowanie i wprowadzenie uczestników w świat gry,
- rozgrywka,
- zakończenie i omówienie gry,
- dyskusja nad możliwością wykorzystania gry we własnych działaniach edukacyjnych i szkoleniowych.

Sekcja IV
Trajektorie zdolności kierunkowych

prof. Urszula Szuścik
Uniwersytet Śląski w Katowicach
e-mail: ulaszus@poczta.onet.pl

Twórczość plastyczna dziecka – struktura rozwoju

Twórczość plastyczna dziecka jak wiadomo jest właściwą dla niego formą ekspresji i komunikowania się oraz rozwoju zdolności. Jest niezbędnym warunkiem, aby rozwój dziecka przebiegał w pełni i wykształcił osobę zdrową oraz zrównoważoną psychicznie. W związku ze zwróceniem uwagi na twórczość plastyczną dziecka jako proces przyjmuję w pedagogice twórczości dziecka podejście psychologiczne, które akcentuje dynamikę i rozwój procesów poznawczych dziecka i jest tym bardziej obiecujące w wyjaśnianiu mechanizmów rozwoju dziecięcej twórczości plastycznej. Ujęcie rysowania dzieci jako procesu rozwojowego, pozwoliło mi na przyjęcie tezy L. S. Wygotskiego (1989): O „rozwojowym punkcie widzenia” dla wyjaśnienia procesu rysowania i poszczególnych jego momentów oraz „strefę najbliższego rozwoju dziecka”. W oparciu o swoje wcześniejsze badania (2006) nad kształtowaniem się sfery znaczeniowej w rysunku dziecka i jej złożoności zaprezentuję propozycję podejścia do analizy twórczości plastycznej dziecka w kontekście koncepcji strefy najbliższego rozwoju L. S. Wygotskiego.

Literatura:

U. Szuścik, Znak werbalny a znak plastyczny w twórczości rysunkowej dziecka. Katowice 2006, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

L. S. Wygotski, Myślenie i mowa. Tłum. E. Flesznerowa i J. Fleszner. Warszawa 1989, PWN.

L. S. Vygotsky, Thinking and speech. Warsaw 1989, PWN.

dr Karolina Mroczyńska

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
e-mail: karolinamroczynska@gmail.com

Analiza ścieżek rozwoju uzdolnień matematycznych u młodzieży biorącej udział w Olimpiadzie Matematycznej

Zdolności matematyczne – jako zdolności specjalne – to specyficzne właściwości percepcji, myślenia i pamięci, które przejawiają się na materiale dotyczącym liczb i symboli (B. Łubianka). Zwykle można je już rozpoznać u dzieci w młodszym wieku szkolnym. Jednak to, czy zostaną one rozwinięte i w jakim stopniu,

zależy od wielu czynników. Celem referatu jest zaprezentowanie wyników badań dotyczących ścieżek rozwoju zdolności matematycznych wybranych uczniów – uczestników obozu naukowego – przygotowujących się do Olimpiady Matematycznej.

dr Małgorzata Jabłonowska,

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie
e-mail: gosiak@aps.edu.pl

dr Justyna Wiśniewska

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie
e-mail: wisniewska@aps.edu.pl

Rozpoznawanie i rozwijanie uzdolnień informatycznych w opiniach nauczycieli

O znaczeniu kompetencji informatycznych nie trzeba nikogo przekonywać. Zajęcia informatyczne są realizowane w przedszkolach i szkołach, a co za tym idzie edukacja powinna tworzyć przestrzeń do ujawniania się i rozwijania uzdolnień informatycznych. Od nauczycieli zależy czy zauważą uczniów przejawiających zainteresowania szeroko rozumianą informatyką i jakie działania podejmą, żeby dziecięcych pasji nie zmarnować.

Wystąpienie zawiera doniesienie z badań ankietowych (głównie z pytaniami otwartymi) przeprowadzonych w grupie 45 nauczycieli zainteresowanych konkursami i szkoleniami z zakresu programowania. Uczestniczący w badaniach nauczyciele wypowiadali się na temat cech, umiejętności i zachowań wskazujących na uzdolnienia informatyczne. Następnie opisywali własne działania na rzecz rozpoznawania uczniów uzdolnionych w tym zakresie oraz działania sprzyjające rozwijaniu uzdolnień. Ponadto wypowiadali się na temat czynników sprzyjających i utrudniających im pracę z uczniami uzdolnionymi oraz wskazywali na źródła inspiracji do pracy z tą grupą uczniów.

Uzyskane rezultaty skłaniają do refleksji na temat kompetencji i zaangażowania nauczycieli we własny rozwój i rozwijanie uzdolnień informatycznych uczniów.

Radosław Pasterny

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

e-mail: rp69901@aps.edu.pl

Oddziaływanie role play na twórcze działania dzieci i młodzieży. Analiza zjawiska w świetle własnych doświadczeń wychowawcy kolonijnego

Letnie wyjazdy na kolonie i obozy to szczególnie czas dla dziecka. Często znajduje się w zupełnie nowym miejscu, z zupełnie nowymi osobami, w środowisku zorganizowanym nieco inaczej niż to, w którym żyje na co dzień. W tych wyjątkowych okolicznościach tak ważnym jest, aby wychowawcy tworzyli bezpieczne i przyjazne środowisko dla swoich podopiecznych. Jednym z takich miejsc jest Letnia Szkoła Magii, w której przez lata uczestniczyłem jako wychowanek, a następnie jako wychowawca. Jest to specyficzna kolonia, stworzona na podstawie świata znanego z książek o Harrym Potterze. Odtwarzane są tu warunki, w jakich żyli uczniowie Hogwartu – mieszkanie w zamku, grupy nazywane są domami, uczestnicy noszą szaty i korzystają z różdżek. Stworzenie tego fantastycznego świata możliwe jest dzięki wykorzystaniu mechanik znanych z LARP-ów (live action role-play – gra fabularna, w której uczestnicy biorą aktywny udział i mają wpływ na opowiadaną historię). Uczestnicy poznają te systemy i uczą się dostosowywać swoje zachowanie do sytuacji. Na lekcjach, inspirowanych tymi znanymi z kart książek, poznają tajniki magicznych sztuk, ale także zdobywają wiedzę i umiejętności z nauk ogólnych, odpowiednio przygotowanych i przedstawionych w sposób pasujący do konwencji. Oprócz zajęć i częstych prac zespołowych, dużą rolę odgrywają dłuższe, kilkudniowe gry fabularne rozgrywane się z udziałem kadry i uczestników. Historie są przygotowane tak, aby uczestnicy rozwiązywali zagadki, wyszukiwali dodatkowych informacji, a także mieli realny wpływ na przebieg gry, włącznie z pokazywaniem im konsekwencji swoich wyborów.

Celem prezentacji jest pokazanie oddziaływania opisanych mechanizmów na to, jak dzieci odbierają to doświadczenie, a także pozytywny wpływ na ich rozwój, ze szczególnym uwzględnieniem zdolności twórczych.

mgr Patrycja Mika

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

e-mail: pm65239@aps.edu.pl

Wykorzystanie prac ręcznych w rozwoju zdolności i postawy twórczej u dzieci – zastosowanie w praktyce edukacyjnej

We współczesnym świecie istnieje potrzeba kształtowania postaw twórczych już od najmłodszych lat. Badania Guilforda i Lowenfelda dowiodły, że rozwijanie postawy twórczej poprzez dziedziny związane ze sztuką (plastyka, muzyka) i techniką, mają swoje odzwierciedlenie w postaci rozwoju twórczości w późniejszym życiu, np. nauce.

Dzieci posiadają wrodzoną potrzebę tworzenia, przekształcania i eksperymentowania. Szczególnie widoczne jest to w wieku przedszkolnym i młodszym wieku szkolnym, kiedy żywo interesują się otaczającymi ich przedmiotami i zjawiskami. Prace ręczne, wykorzystują naturalne materiały w niekonwencjonalny sposób oraz dają dzieciom do dyspozycji prawdziwe narzędzia. Stwarzają one dzieciom sytuację zaskakującą, nową, która je zaciekawia. Sytuacje te są dla dzieci przestrzenią do rozwijania postaw twórczych.

Podczas wystąpienia opiszę realizację wybranego scenariusza z zakresu prac ręcznych (wykonanie gry „kółko i krzyżyk”), zrealizowanego w podwarszawskim przedszkolu niepublicznym, w którym przeprowadziłam innowację pedagogiczną polegającą na wdrażaniu zajęć z zakresu prac ręcznych w roku szkolnym 2022/2023. Obserwacja pedagogiczna pozwoliła mi wysnuć wniosek, że prace ręczne wspierają rozwój postawy twórczej u dzieci w wieku przedszkolnym i wpływają na ich sprawczość. Z kolei otwartość dorosłego na wdrażanie pomysłów dzieci w życie, wzmacnia ich motywację wewnętrzną, odpowiedzialność i poczucie koherencji.

dr Alicja Baum

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

e-mail: alicjabaum@aps.edu.pl

Kobiety w szachach. Problemy intrapersonalne w procesie rozwoju talentu

Szachy należą do tych dyscyplin sportu, w których kobiety osiągają znacznie niższe wyniki niż mężczyźni. W cyklu artykułów i wystąpień konferencyjnych *Kobiety*

w szachach. *Problemy...** podjęto próbę przedstawienia arcymistrzyń szachowych w kontekście problemów, które utrudniały im rozwój talentu i które być może powodowały, że nie były one w stanie w pełni rozwinąć swojego potencjału lub osiągnąć wyników porównywalnych z mężczyznami.

Analizy, które zostaną zaprezentowane w wystąpieniu, są częścią szerszych badań, przeprowadzonych w ramach projektu Transformacja zdolności naturalnych w talent. Retrospektywne badania polskich arcymistrzów i arcymistrzyń szachowych (nr rej. 2018/02/X/HS6/01438), a finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki w ramach konkursu MINIATURA2. Celem projektu było wypracowanie teoretycznego modelu krystalizowania się szachowego talentu. Ramy teoretyczne badań stanowił Comprehensive Model of Talent Development (CMTD) François Gagné. Badaniami objęto populacje polskich arcymistrzów i arcymistrzyń szachowych. Przeprowadzono wywiady z 47 osobami – 14 kobietami i 33 mężczyznami.

Celem przygotowywanych analiz jest poznanie problemów intrapersonalnych, z jakimi zmagają się polskie arcymistrzynie szachowe podczas procesu rozwoju talentu, czyli czasu dochodzenia do najwyższego szachowego tytułu kobiecego. Analizie jakościowej poddane zostaną wywiady swobodne pogłębione przeprowadzone z 14 arcymistrzyniami pod kątem cech stałych (fizycznych i psychicznych) oraz procesów celowego kierowania (świadomości, motywacji i woli).

* W ramach cyklu powstały już artykuły dotyczące problemów związanych z płcią, edukacją oraz rodziną.

Sekcja V
Gifted education

dr Agnieszka Klimska

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

e-mail: a.klimska@uksw.edu.pl

mgr Michał Rutkowski

Universidade de Santiago de Compostela

e-mail: michalstefanrutkowski@gmail.com

Learning strategies in the practice of gifted students

Gifted students, like any other student, sometimes face learning difficulties.

Considering the hidden talents of children, it is worth supporting them by helping them, among other things, to discover and then develop their passions through the use of effective learning methods. Gifted children have great potential for mastering and developing abilities revealed as, for example, artistic, mathematical, musical, and linguistic talents. The development of children's abilities requires proper guidance by the parent and/or teacher. In doing so, it is important to properly manage the learning process. It turns out that there are still a considerable number of students using ineffective learning methods. These are so-called "idle effort" techniques, characterized by a huge amount of effort that does not bring the intended effect. As a result, the student experiences frustration and discouragement from making further efforts to assimilate specific material (Sajewicz-Radtke 2017).

In order to increase the effectiveness of learning and thus bring out the dormant potential and abilities of students, it is useful to include several effective strategies in the learning process.

The learning process is a kind of activity that activates humans on a cognitive level, as a result of which reality is learned directly and indirectly. It is especially important in the era of such a fast-changing environment in which man functions. When analyzing the literature on the subject, it can be concluded that nowadays more and more attention is being paid to learning strategies. "Hence, the search for a methodology of creative learning is the main challenge of modern didactics all over the world" (Sitko 2011).

In the paper, the focus will be placed on the issue of effective learning methods for gifted students. The results of pilot studies on learning methods in the practice of gifted students will be presented. Then, based on them, recommendations for managing the learning process will be proposed.

dr Inbal Shani

University of Haifa, Israel

e-mail: sz.inbal@gmail.com

Beyond IQ: On broad perceptions of giftedness and psychological implications

Gifted students are typically viewed as competent, capable and successful students, due to their high intelligence, motivation and natural curiosity. Nonetheless, recent theoretical frameworks refer to giftedness from a broader perspective, emphasizing the combination of cognitive, emotional and social aspects of giftedness.

One of the main challenges of gifted students is their asynchronous development – the disparity between their high intelligence and their chronological age or average emotional development growth. This, can lead to various emotional and social challenges often reported in the research of the gifted population, posing a great challenge for educators and parents.

Understanding the complex experience of asynchronous development of gifted children and its psychological implications as well as related factors such as over-excitability is important for meeting the cognitive and psychological needs of gifted children and can contribute to one's own success and realization of potential.

In Israel, The Division for Gifted and Talented Students of the Israeli Ministry of Education had a long commitment for the education and nurturing of gifted students. Recently there is a growing acknowledgement of the broad perceptions of giftedness and the psychological needs of gifted students. Therefore, three major goals are guiding the gifted education policy in Israel: Developing multi-facet tools for the identification of gifted students in early years; Developing educational programs and interventions congenial to the needs of the gifted; Training teachers, counselors and psychologists who will expertise in the special needs of high-ability students.

Dr. Inbal Shani is an educational and clinical neuro-psychologist, working as a researcher and a lecturer at the Faculty of Education in the University of Haifa in Israel, as well as a psychologist of gifted children, parents and teachers. She also serves as a member of world gifted organizations – NAGC and WCGTC.

prof. Martyna Kabanets

Donetsk National Technical Education, Ukraine

e-mail: maryna.kabanets@donntu.edu.ua

prof. Oksana Zolotarova

Donetsk National Technical Education, Ukraine

e-mail: oksana.zolotarova@donntu.edu.ua

Teacher training in gifted education: Ukrainian and Israeli perspectives

The system of support for gifted students requires professional teacher training as a condition for its effectiveness. The article presents the main directions of training teachers to work with gifted children in the educational systems of Ukraine and Israel, including training programs in institutions of higher education, programs in post-graduate education institutions, other forms of professional development and exchange of pedagogical experience in Ukraine and Israel. The requirements for teachers who take care of gifted students are analysed. Positive practices that can enrich the practice of pedagogical support for gifted students have been identified.

dr Zofia Nakielska-Cremers

AkademiaNauk.Org

e-mail: zofianc@gmail.com

Determinants of outstanding success in education

Success is considered such achievements of one person that is not takes by peers with a similar start in life. Success is defined as the achievement

1. of the main goals, e.g. take high diplomas, high professional positions, a happy family e.a.
2. Partially goals on the way to the main goals, e.g. have a good school marks, opinions, certificates, children, grandchildren.

She is interested in determinants of educational success (characteristics of the place of residence, social background, parental education, living conditions, legal and political situation. She conclusions are documented by the results of she empirical research: her educational and social experiments, e.g., with the acceleration of matriculation and started study on university in the Netherland (from one

to four years quickly), the planning and construction of inter-generations houses in Amsterdam)

She was study boarding schools at universities in Moscow, Leningrad and Novosibirsk–Novgorod. In these study she has shown the big role of parental closeness with child in developing of children's abilities in science subjects. Many of children after moving to boarding schools by universities, losted or diminished their scientific interests in science subjects and prefer alternative activities: theater, music, sports.

The basis of her study and conclusion were interviews and surveys, e.g., among 25,000 students of Polish elite high schools, including some 5,000 finalists of competitions in math and Polish language, their teachers and school principals. She made biograms of life by more than a thousand interviews in the prive homes of Amsterdam, several thousand interviews with Polish and Dutch villagers. Recently she interviews Polish educators their joys and worries in work.

Sekcja VI
Rodzicielska perspektywa zdolności i twórczości

dr Dorota Jankowska

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

e-mail: djankowska@aps.edu.pl

dr Izabela Lebuda

Uniwersytet Wrocławski

e-mail: izabela.lebuda@uwr.edu.pl

dr Jacek Gralewski

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

e-mail: jgralewski@aps.edu.pl

Klimat dla twórczości w relacji rodzic-dziecko a status społeczno-ekonomiczny rodziny

Czy rodzinny kapitał społeczny, kulturowy i materialny wiąże się z klimatem sprzyjającym rozwojowi kreatywności w środowisku domowym? Próbując zbliżyć się do odpowiedzi na tak postawione pytanie, przeanalizowaliśmy związek między statusem społeczno-ekonomicznym (SES) rodziny a klimatem kreatywności w relacji rodzic-dziecko, określając jednocześnie, w jaki sposób fizyczne i społeczne cechy środowiska domowego oddziałują na te komponenty. W badaniu wzięło udział 155 rodzin z dziećmi w wieku od 6 do 10 lat. Zbierając dane wykorzystaliśmy obserwacje, częściowo ustrukturyzowane wywiady oraz techniki samoopisowe. Zgodnie z naszymi przewidywaniami, SES rodziny okazał się pozytywnie skorelowany z tworzeniem domowego środowiska sprzyjającego rozwojowi kreatywności. Wiązał się z trzema wymiarami klimatu kreatywności w relacjach rodzic-dziecko, tj. zachęcaniem do doświadczania nowości i różnorodności, zachęcaniem do nonkonformizmu oraz zachęcaniem do fantazjowania, poprzez pośredniczący wpływ jakości środowiska domowego. Rodzice z wyższym SES deklarowali również większe zaangażowanie w zajęcia swojego dziecka, byli bardziej wspierający i akceptujący. Intrygujący związek odnotowaliśmy między wspieraniem wytrwałości dzieci w podejmowaniu twórczych działań a ilością materiałów do nauki w środowisku domowym. Chociaż wysoka pozycja społeczno-ekonomiczna rodziny sprzyjała posiadaniu większej ilości materiałów edukacyjnych, co jest zgodne z wcześniejszymi badaniami (np. Bradley i Corwyn, 2002; Miser i Hupp, 2012), to wielość materiałów edukacyjnych była negatywnie skorelowana z wsparciem wytrwałości dzieci w podejmowaniu potencjalnie twórczych aktywności. Wyniki tego badania omawiamy wskazując kierunki przyszłych badań oraz akcentując środowiskowe, przede wszystkim rodzinne uwarunkowania rozwoju dziecięcej kreatywności.

dr Katarzyna Kurzyca

Stowarzyszenie na Rzecz Edukacji i Rodziny „Węgielek”

e-mail: kjkjkj1987@gmail.com

Rozwinąć skrzydła – tutoring rodzinny i ocenianie kształtujące jako drogi wspierania rozwoju zdolności w edukacji spersonalizowanej

Celem edukacji spersonalizowanej jest kształtowanie człowieka jako integralnej całości i rozwój indywidualnych zdolności. Wszystkie elementy pracy w tym nurcie są zakorzenione w myśleniu o tym, by jak najlepiej wspomagać rozwój uczniów na każdej płaszczyźnie. W rzeczywistości szkolnej dwoma skrzydłami, na których unosi się ta praca, są tutoring rodzinny oraz elementy oceniania kształtującego.

W swoim wystąpieniu chciałabym pochylić się nad tym, w jaki sposób i dlaczego te właśnie narzędzia stanowią drogi, którymi zmierzać można do osiągnięcia celu, jakim jest pomoc każdemu w odkryciu i rozwinięciu jego własnych skrzydeł, które pozwolą mu wznieść się na wyżyny pełnego, dojrzałego życia.

dr Maria Trzcńska-Król

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

e-mail: maria@aps.edu.pl

dr Miłosz Wawrzyniec Romaniuk

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

e-mail: mromaniuk@aps.edu.pl

Rodzicielskie spojrzenie na komunikację uczniów zdolnych klas 1–3 szkoły podstawowej z nauczycielami w trakcie kryzysowej edukacji zdalnej

Wprowadzenie izolacji społecznej i edukacji zdalnej w trakcie pandemii koronawirusa wymusiło także zmianę sposobu komunikacji uczniów, nauczycieli i rodziców. Artykuł prezentuje wyniki badań zrealizowanych wśród opiekunów prawnych/rodziców uczniów zdolnych w wieku 7–11 lat. Celem badań była diagnoza procesu komunikacji ucznia zdolnego z nauczycielem w czasie kryzysowej edukacji zdalnej. Przedmiotem badania były możliwości, warunki i formy komunikacji oraz postrzeganie i ocena procesu komunikacji w opiniach rodziców. Wyniki wskazują, że nieco ponad jedna czwarta uczniów badanych opiekunów

posiada komfortowe warunki do prowadzenia komunikacji w trakcie nauki zdalnej. Aktywność uczniów, kontakt z nauczycielami oraz relacje rówieśnicze pogorszyły się istotnie w stosunku do edukacji tradycyjnej. Nie wskazano żadnego systemowego wsparcia uczniów zdolnych, ani prób usprawnienia procesu komunikacji uczniów z nauczycielami.

dr Anna Róża Makaruk

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie
e-mail: stanczyk@aps.edu.pl

dr Alicja Baum

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie
e-mail: alicjabaum@aps.edu.pl

dr Małgorzata Jabłonowska

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie
e-mail: gosiak@aps.edu.pl

dr hab. Joanna Łukasiewicz-Wieleba, prof. APS

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie
e-mail: jlukasiewicz@aps.edu.pl

dr Miłosz Romaniuk

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie
e-mail: mromaniuk@aps.edu.pl

dr hab. Aleksandra Thuściak-Deliowska, prof. APS

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie
e-mail: adeliowska@aps.edu.pl

dr Maria Trzecińska-Król

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie
e-mail: maria@aps.edu.pl

Co „piszczy” w szkołach ponadpodstawowych? – waga relacji nauczyciel-uczeń w ocenie klimatu placówki

Relacja nauczyciel-uczeń pełni ważną rolę w edukacji zarówno na podstawowym, jak i ponadpodstawowym etapie edukacyjnym. W szkołach podstawowych w znacznym stopniu włączeni są w tę relację rodzice uczniów, uczestnicząc zwykle w częstych zebraniach czy konsultacjach organizowanych w szkole, albo

ustalanych spotkaniach dodatkowych (adekwatnie do bieżących potrzeb). Kolejny etap edukacyjny – szkoła ponadpodstawowa jest natomiast miejscem, w którym relacja nauczyciel–uczeń może stanowić wyzwanie dla obydwu stron; jest w większym stopniu niezależna i często wiąże się z wieloma oczekiwaniami, które wpływają na ocenę klimatu szkoły. I choć nie wszyscy uczniowie szkoły ponadpodstawowej są pełnoletni, a rodzice nadal mają kontakt ze szkołą, nie jest on już zwykle tak absorbujący i intensywny. Dlatego to właśnie opinia uczniów dotycząca różnych aspektów relacji nauczyciel-uczeń była kluczowa podczas prowadzenia badań.

Wystąpienie przygotowane w oparciu o pilotażowe wyniki badań uzyskane w ramach projektu Klimatyczna Mapa Warszawy Szkół Ponadpodstawowych prowadzonego od 2022 r., realizowanego przez naukowców z Akademii Pedagogiki Specjalnej (APS), przedstawicieli Warszawskiej Rady Edukacyjnej (WRE) oraz Biura Edukacji Urzędu m.st. Warszawy (BE). Badania są nadal kontynuowane.

dr hab. Joanna Łukasiewicz-Wieleba, prof. APS

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

e-mail: jlukasiewicz@aps.edu.pl

Rodzice wobec nowych technologii w rozwoju dzieci i młodzieży zdolnej. Wyniki badań podłużnych

Media i nowe technologie stanowią istotny inhibitor rozwoju zdolności. W prezentowanym wystąpieniu zostaną omówione refleksje rodziców związane z oddziaływaniem mediów i technologii na życie ich nastoletnich dzieci, które w dzieciństwie zostały uznane przez nich jako te, które posiadają predyspozycje w różnych dziedzinach. W szczególności uwzględnione zostaną takie czynniki, jak oddziaływanie mediów na rozwój zdolności kierunkowych, życie emocjonalne oraz relacje z rówieśnikami a także realizowane w związku z tym strategie wychowawcze opiekunów.

dr Maria Aleksandrovich
Pomorski Uniwersytet w Słupsku
e-mail: maria.aleksandrovich@upsl.edu.pl

Rozwój zdolności tanecznych

Taniec jako wyraz artystyczny stwarza unikalne możliwości do wyrażania siebie, rozwijania kreatywności oraz odkrywania własnej tożsamości. Celem prezentacji jest zaprezentowanie wyników badań uwarunkowań rozwoju zdolności tanecznych na podstawie 1) interdyscyplinarnej analizy literatury z zakresu psychologii rozwojowej, pedagogiki, socjologii i sztuk performatywnych 2) wyników badań własnych zrealizowanych na grupie młodych tancerzy z różnych krajów (251 tancerzy, 154 kobiety, 97 mężczyzn, średni wiek 17,08 lat). Wyniki uzyskane w toku badań pozwoliły na zidentyfikowanie kluczowych czynników wpływających na kształtowanie zdolności tanecznych oraz zrozumienie, w jaki sposób różnorodne konteksty mogą wspierać bądź ograniczać ten proces. Wnioski z przeprowadzonych badań dają możliwość na lepsze zrozumienie kompleksowej dynamiki wpływającej na rozwój zdolności tanecznych. Zidentyfikowane czynniki motywujące mogą posłużyć do opracowania skutecznych strategii pedagogicznych oraz rodzinnych, które wspomogą rozwijanie potencjału artystycznego w dziedzinie choreografii.

Sekcja VII
Oblicza zdolności

dr hab. Iwona Czaja-Chudyba, prof. UP
Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie
e-mail: iwona.czaja-chudyba@up.krakow.pl

Rozpoznawanie zdolności do bycia krytycznym – dylematy metodologiczne

Wystąpienie poświęcone będzie analizie problemów teoretycznych i dylematów metodologicznych związanych z badaniem zdolności bycia krytycznym. Zostaną przedstawione zagadnienia: ontologicznej nieprzejrzystości i nieostrości tego pojęcia, łączące się z pytaniami o to: 1) czym jest krytycyzm (postawą czy umiejętnością poznawczą); 2) jakie są kompetencje warunkujące zdolności krytyczne; 3) jaki jest cel krytycyzmu – czy można mówić o jedno vs. dwustronności tego typu myślenia/postawy; 4) jakie czynniki utrudniają lub hamują aktywizowanie myślenia i postawy krytycznej? Drugi zakres refleksji poświęcony będzie zagadnieniom metodologicznym, związanym z epistemologicznymi dylematami i ograniczeniami sposobów badania tego konstruktu. Przedstawione zostaną strategie i narzędzia badawcze wykorzystywane w światowych badaniach (m.in. testy: Watson-Glaser Critical Thinking Appraisal, The Ennis-Weir Critical Thinking Essay Test, CCTDI oraz CCTST P. Facione, HCTA D. Halpern), a także własne próby badawcze. Empiryczną podstawę analiz stanowiąc będą wstępne, pilotażowe wyniki badań nad Kwestionariuszem Kompetencji Krytycznych, którego standaryzacji i normalizacji dokonano w tym roku wśród 5143 badanych.

dr hab. Olena Bocharova, prof. UP
Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie
e-mail: olena.bocharova@up.krakow.pl

dr hab. Agata Popławska, prof. UP
Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie
e-mail: agata.poplawska@up.krakow.pl

Zdolności intelektualne a problemy w zakresie funkcjonowania emocjonalnego i społecznego uczniów zdolnych: syntetyczny przegląd badań

Niezależnie od tego, czy dzieci są określane jako zdolne intelektualnie, przedwcześnie rozwinięte lub o wysokim potencjale intelektualnym, posiadanie przez dzieci zdolności intelektualnych od dawna przyciąga uwagę naukowców i praktyków

o czym świadczą liczne badania, publikacje książkowe oraz inne doniesienia poświęcone tejże tematyce. Istotnym staje się pytanie: Czy dzieci posiadające zdolności intelektualne doświadczają różnych trudności w przestrzeni funkcjonowania emocjonalnego i społecznego? Na podstawie wyników badań i przeglądu literatury można stwierdzić, że dzieci posiadające zdolności intelektualnie charakteryzuje duża wiedza o sobie, wysoka odporność psychiczna, skuteczność radzenia sobie z konfliktami, ale także ich funkcjonowanie często naznaczone jest stresem, trudnościami i asynchronią rozwojową.

Celem artykułu jest próba uzyskania odpowiedzi na dwa pytania: 1) Czy dzieci posiadające zdolności intelektualne mają problemy w zakresie funkcjonowania emocjonalnego i społecznego? oraz 2) Czy dzieciom uzdolnionym, zdolności intelektualne pomagają lepiej radzić sobie z różnymi problemami w porównaniu do ich przeciętnych rówieśników?

Artykuł został podzielony na cztery części. W pierwszej części zostały opisane badania nad inteligencją w ujęciu historycznym, szczególną uwagę zwrócono na pierwsze badania nad inteligencją, które były prowadzone w tzw. nurcie psychometrycznym. W drugiej części omówiono definicję pojęcia inteligencja oraz przytoczono różne jej aspekty. W kolejnej części znajduje się analiza prac naukowych, w których zostały opisane badania porównawcze przeprowadzone wśród dzieci zdolnych posiadających zdolności intelektualne; ostatnia część mieści podsumowanie.

dr Tomasz Prauzner

Uniwersytet im. Jana Długosza w Częstochowie

e-mail: matompra@poczta.onet.pl

Aktywność poznawcza w kształceniu technicznym – implikacje z badań własnych

W pracy przedstawiona zostanie innowacyjna metoda pomiaru aktywności mózgu QEEG. Rejestracja aktywności mózgu w trakcie jego pracy, w tym przypadku w trakcie uczenia się młodego człowieka, dostarcza niezwykle interesujących danych o jego funkcjonowaniu. Analiza aktywności biologicznej mózgu jest związana z aktywnością poznawczą człowieka. Człowiek ucząc się, uaktywnia określone obszary mózgu odpowiedzialne za pracę określonych zmysłów oraz przetwarzanie informacji. Aktywność poznawcza zostanie więc określona za pomocą obserwacji wybranych charakterystyk częstotliwościowych napięć pojawiających się w określonych obszarach funkcjonalnych mózgu. Badania przeprowadzone zostały

w pracowni elektroencefalograficznej funkcjonującej na Uniwersytecie im. Jana Długosza w Częstochowie. Badaniom poddani zostali wybrani studenci kierunku inżynierskiego wykorzystujący w swojej nauce symulacyjne programy komputerowe.

dr Monika Rebizant

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie
e-mail: mrebizant@aps.edu.pl

Minecraft jako wirtualne środowisko uczenia się – korzyści i wyzwania

Współczesne technologie stały się integralną częścią edukacji, dostarczając interaktywnych narzędzi wspomagających proces uczenia się. Przykładem jest wykorzystanie gier komputerowych, jako wirtualnego środowiska uczenia się. Jedną z gier, która zdobyła ogromną popularność wśród dzieci, młodzieży i dorosłych, jest Minecraft. Celem artykułu jest prezentacja badań opisujących działania nauczycieli związane z zastosowaniem gry Minecraft na lekcjach. Narzędziem badawczym był wywiad z przyszłymi nauczycielami edukacji wczesnoszkolnej oraz z nauczycielami o długim stażu pracy. W artykule omówiono, jak Minecraft może służyć, jako wirtualne środowisko uczenia się, prezentując korzyści i wyzwania związane wykorzystaniem tej gry w edukacji.

mgr Monika Gryboś

Szkoła Doktorska Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Warszawskiego
e-mail: monika.grybos@gmail.com

Per aspera ad astra. Prozaiczno-marzycielska droga do uczniowskich sukcesów z perspektywy nauczyciela polonisty

Celem wystąpienia jest podzielenie się doświadczeniem pracy z uczniem zdolnym. Omówione zostaną metody kształcenia językowego i literacko-kulturowego oraz inne metody i formy pracy dydaktycznej, które – na lekcjach języka polskiego i zajęciach dodatkowych – stosowałam w pracy z trzema uczennicami 8. klasy szkoły podstawowej, w roku szkolnym 2020/2021 laureatkami wymienionych niżej konkursów:

- XXV Ogólnopolskiego i XXXIX Wojewódzkiego Przeglądu Dziecięcej i Młodzieżowej Twórczości Literackiej LIPA 2021;
- Przedmiotowego Konkursu Języka Polskiego dla uczniów szkół podstawowych województwa mazowieckiego (tzw. konkursu kuratorskiego);
- Powiatowego Konkursu Literackiego Mistrzowie reportaży.

Spojrzenie z dystansem (czasowym) na obrany kierunek procesu uczenia-nauczania pozwoli podjąć refleksję nad możliwościami wspierania potencjału uczniów zdolnych w ramach edukacji polonistycznej w szkole podstawowej.

mgr Antonia Sochaczewska

Uniwersytet Warszawski, XXVII LO im. Tadeusza Czackiego w Warszawie
e-mail: antonia@poczta.fm

Systemowe ograniczenia rozwoju zdolności ucznia w polskiej szkole – próba diagnozy i poszukiwanie rozwiązań

Referat jest próbą podzielenia się obserwacjami z kilkuletniej pracy na stanowisku nauczycielki filozofii i etyki w XXVII LO im. Tadeusza Czackiego w Warszawie – publicznej szkoły średniej, od lat zajmującej czołowe miejsce w rankingach edukacyjnych.

Punktem wyjścia jest refleksja nad pytaniem: kim jest uczeń zdolny? W zdefiniowaniu tej kategorii odwołuję się do doświadczenia własnej pracy z uczniami, laureatami i finalistami olimpiad przedmiotowych. Kładę nacisk na rozumienie zdolności jako poznawczego niepokoju, charakteryzowanego przez splot myślenia krytycznego i twórczego, a także pewnych dyspozycji natury psychologicznej, z których wymieniam przede wszystkim odwagę i wewnętrzną autonomię. Zadaję pytanie: czy polska szkoła wspiera te dyspozycje, umiejętności, postawy? Pokazuję, że wobec m.in. takich zjawisk jak: 1) niedofinansowanie edukacji, z którym związane są określone warunki pracy nauczyciela oraz określona organizacja nauczania, 2) powszechna obecność racjonalności rynkowej w teorii i praktyce pedagogicznej, 3) szkolna koncentracja głównie na poznawczym rozwoju uczniów, z marginalizacją rozwoju społecznego i emocjonalnego, 4) rozumienie rozwoju poznawczego ucznia przede wszystkim jako pamięciowego przyswajania wiedzy – rozwój zdolności młodzieży w ramach edukacji formalnej jest utrudniony, a jego ograniczenia mają charakter systemowy.

Zastanawiając się nad próbą poprawy sytuacji, wskazuję na ambiwalencję narracji ujmującej nauczyciela jako lidera zmiany, który wbrew systemowym

ograniczeniom zmienia szkolną rzeczywistość. Twierdę, że częściowo ugruntowuje ona status quo, które jest niekorzystne zarówno dla uczniów, jak i nauczycieli.

Szukając dróg wyjścia z sytuacji, wskazuję na potrzebę istotnej zmiany na poziomie polityki społecznej, dla czego za kluczową uznaję zmianę praktyk dyskursywnych. Twierdę, że dla stworzenia szansy dla poprawy warunków możliwości rozwoju zdolności uczniów, potrzebne jest nie tylko wyraźne, solidarne i konsekwentne opisywanie aktualnej sytuacji w oświacie jako niemożliwej do zaakceptowania, ale także śmiałe formułowanie wizji zmiany i przyszłości.

Sekcja VIII
Sztuka jako przestrzeń urzeczywistniania zdolności

prof. Wiesława Limont

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

e-mail: wieslawa.limont@gmail.com

Od zdolności do wybitności, czyli trajektoria rozwoju talentu Henri de Toulouse-Lautreca

Twórczość plastyczna dzieci jest powszechną aktywnością rozwojową, rozpoczynającą się od etapu bazgrania i zazwyczaj kończącą się kryzysem plastycznym w okresie wczesnej adolescencji. U dzieci posiadających uzdolnienia plastyczne, ich talenty przejawiają się poprzez pozytywne próby przedstawienia otaczającej rzeczywistości, które stopniowo stają się bardziej realistyczne. Nieprzeciętny talent ujawnia się u dziecka dość wcześnie i systematycznie rozwija się aż do osiągnięcia wybitności artystycznej poprzez tworzenie nowych i oryginalnych dzieł sztuki o doskonałym poziomie formalnym, estetycznym i artystycznym. W prezentacji zostanie przedstawiony rozwój talentu Henriego de Toulouse-Lautreca od wczesnego dzieciństwa do dojrzałej twórczości artystycznej. Do analizy rozwoju talentu artysty wykorzystano megamodel (Subotnik i inni, 2011), oraz model nieuniwersalnego rozwoju (Feldman, 1994). Modele te będą stanowić podstawę porównania języka formalnego i znaczeniowego w pracach dziecięcych i dojrzałego artysty.

dr hab. Janina Florczykiewicz, prof. UPH

Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach

e-mail: janina.florczykiewicz@uph.edu.pl

Aktywność twórcza dziecka zdolnego

Podjęta problematyka dotyczy zagadnień rozpoznawania zdolności dziecka i organizowania środowiska edukacyjnego optymalnego dla ich rozwoju. Celem była prezentacja sposobu funkcjonowania dziecka zdolnego, w tym jego aktywności twórczej – skupiono się na spontanicznych formach ekspresji obserwowanych na przestrzeni czterech lat jego rozwoju. Posłużono się metodą studium przypadku, analizę przeprowadzono w oparciu o dane pochodzące z obserwacji dziecka, wywiadu z rodzicami i członkami rodziny, świadectw szkolnych, wytworów dziecka.

dr Barbara Cichy-Jasiocha

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

e-mail: basiacichy@wp.pl

dr Martyna Płudowska

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

e-mail: mpludowska@kul.lublin.pl

Struktura motywacji osiągnięć i motywacja osiągnięć w karierze międzynarodowej u studentów uzdolnionych plastycznie

Celem badań było określenie poziomu i struktury motywacji osiągnięć oraz motywacji osiągnięć w karierze międzynarodowej u studentów uzdolnionych plastycznie podczas trwającej pandemii COVID-19. Badanie zostało przeprowadzone w 2020 roku wśród 154 studentów wybranych w losowej próbie warstwowej kształcących się w Akademiach Sztuk Pięknych lub wydziałach artystycznych związanych ze sztuką plastyczną i posiadających uzdolnienia plastyczne oraz 184 studentach, którzy nie posiadali uzdolnień plastycznych, a ich edukacja nie była związana z kierunkiem artystycznym. Zastosowano narzędzia badawcze: Inwentarz Motywacji Osiągnięć (LMI) Schulera, Thorntona, Frintrupa i Prochaski w adaptacji polskiej Klinkosza i Sękowskiego oraz Skalę Motywacji Osiągnięć w Karierze Międzynarodowej (SMOKM) autorstwa Bańki. Ogólny poziom motywacji osiągnięć w karierze międzynarodowej w grupie studentów uzdolnionych plastycznie jest niski, lecz poziom ten jest istotnie wyższy w grupie artystów niż w grupie porównawczej. Poziom ogólny motywacji do osiągnięcia sukcesu w obu grupach jest przeciętny. Motywacja związana ze zdolnością zwiększania perfekcjonizmu w zakładanych oraz wykonywanych zadaniach życiowych poprzez konkurowanie i realizowanie porównań z innymi jest ponadprzeciętna w obu grupach. Motywacja do osiągnięć międzynarodowych związana z dążeniem do zdobycia wiedzy oraz doświadczenia jest istotnie wyższa w grupie artystów niż w grupie porównawczej. Istnieją istotne statystycznie różnice w strukturze motywacji osiągnięć w obu grupach w Wytrwałości, Wierze w sukces, Flow, Internajzacji i Wyśiłku kompensacyjnym.

dr Magdalena Ostolska

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

e-mail: mostolska@aps.edu.pl

mgr Agnieszka Sztuk

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

e-mail: msztuk@aps.edu.pl

Przestrzeń kreatywności w kontekście pracy nad głosem

Głos, będąc fundamentalnym narzędziem komunikacji międzyludzkiej, odgrywa kluczową rolę w przekazywaniu emocji, intencji i znaczeń. Także więc praca nad doskonaleniem i modyfikacją ludzkiego głosu wymaga kreatywnego podejścia zarówno nauczycieli jak i uczestników zajęć.

Tekst jest refleksją praktyków działających w obszarze nauczania emisji głosu w mowie od ponad 20 lat. Obie autorki są aktorkami, które wykorzystując głos, jako narzędzie pracy scenicznej, przenoszą własne doświadczenia w przestrzeń pedagogiki i przygotowania do pracy głosem osób nieposiadających doświadczenia w występowaniu przed publicznością. Obserwacja uczestników zajęć oraz prowadzone na przestrzeni lat badania empiryczne w tym obszarze, pozwalają postawić tezę, iż warsztaty poświęcone emisji głosu mogą pozytywnie wspierać i kształtować osobowość ich uczestników, wyzwalać postawy kreatywne.

Emisja głosu jest efektem współpracy między anatomią aparatu fonacyjnego a ekspresją artystyczną. Warsztaty emisji głosu stanowią interaktywną przestrzeń, w której uczestnicy mogą eksplorować różnorodne techniki i wyrażać siebie w unikalny sposób stymulując kreatywność i odkrywając nowe wymiary swojego głosu. Działanie grupowe, wspólne ćwiczenia i tolerancja na błędy tworzą środowisko wzajemnego zaufania, co w kontekście pracy twórczej jest elementem podstawowym i wartością wnoszoną w środowisko społeczne. Pracę nad głosem można postrzegać również przez pryzmat działań terapeutycznych, które wpływają wyzwalająco na psychikę ćwiczących.

W tekście staramy się wyjaśnić fenomen warsztatów emisji głosu i wskazać nieoczywiste korzyści, które osiągają w ich trakcie uczestnicy. W tym kontekście praca nad głosem zyskuje różnorakie zastosowania, wśród których lepsza jakość głosu jest jednym z wielu, choć być może nie najważniejszym osiągnięciem. Jest ona często jednak ważnym wskaźnikiem efektywności pracy w obszarze, który ściśle koreluje z twórczym, kreatywnym sposobem postrzegania świata i umiejętnością rozwiązywania bieżących trudności.

Artykuł poświęcony jest analizie roli warsztatów emisji głosu jako narzędzia stymulującego rozwój kreatywności i indywidualności uczestników.

dr Małgorzata Minchberg

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

e-mail: m.minchberg@polesztuki.pl

Wsparcie twórczego potencjału dziecka i opiekuna przez świadome budowanie środowiska estetycznego wychowania w placówkach edukacyjnych (na podstawie prezentacji badań)

Rola szkolnego systemu edukacji w XXI wieku zdecydowanie maleje, gdy rozpatrujemy miejsca i efektywność nauczania w budowaniu się wykształconego, dojrzałego i szczęśliwego człowieka. Dziś uczymy się po prostu żyjąc i rozwiązując napotkane problemy, bo dynamiczne zmiany w otaczającym nas świecie zdecydowanie wyprzedzają wszelkie programy i systemowe opracowania edukacyjne. Cechą nowoczesnej edukacji jest interdyscyplinarność, ale też wielozmysłowość w działaniach, co skutkuje powszechnym, komplementarnym wychowywaniem w zgodzie z naturą i potrzebami człowieka. Miejsc i metod uczenia się jest wiele, zwłaszcza w edukacji artystycznej i kulturowej. Na efektywne uczenie się z jednej strony wpływa przestrzeń (jej jakość), w której następuje rozwój człowieka i proces jego socjalizacji, a z drugiej strony działanie, w którym zachodzi proces edukowania (zbudowany na faktach i doznaniach zmysłowych).

Zmysłowe ciało odgrywa podstawową rolę w procesach edukacyjnych i kulturotwórczych. W tym kontekście poprowadzę rozważania o świadomym i pełnym wykorzystaniu ciała w procesach twórczej edukacji, która zaczyna się już w żłóbkach.

Uczymy się komplementarnie, a człowiek z całym swoim „wyposażeniem zmysłowo-rozumowym” bierze udział w tym procesie. Interdyscyplinarne działania szkoleniowe dla kadr wychowawczych w Zespole Żłóbków m.st. Warszawy przyniosły zaskakująco pozytywne efekty, ponieważ dzięki sztuce i twórczości poszerzył się świat doświadczeń i wiedzy uczestniczek. Wprowadzanie sztuki i twórczości w procesy uczenia się, nie tylko w instytucjach wychowawczych i edukacyjnych, stało się zalecaną przez pedagogów praktyką i odbywa się poza murami szkół: w muzeach, galeriach, teatrach, przestrzeni miejskiej, w lesie itp.

Związki przyczynowo-skutkowe łączące kulturę z różnymi zjawiskami mają charakter złożony, wielostronny i zwrotny, dlatego edukacja przez sztukę z interdyscyplinarnym podejściem jest nie tylko uzasadniona, ale konieczna. Sztuka bowiem stanowi spójny konglomerat wraz z człowiekiem, jego pracą i środowiskiem.

Źródłem ludzkiej wiedzy są somatyczne i estetyczne doświadczenia rzeczywistości, o czym po raz pierwszy wspominał w swojej psychologicznej i pedagogicznej twórczości John Dewey, a którą rozwinęli Richard Shusterman w teorii somaestetyki i Margaret Wilson ideą poznania ucieleśnionego.

Uczenie się przez doświadczenie sięga po inteligencję ciała w celu zrozumienia abstrakcyjnych pojęć. Sztuka współczesna staje się codziennością, a jej twórcy, wyczuleni na potrzeby otoczenia, konsolidują się w działaniach o ważne sprawy i realizują je przez twórczość i zaangażowanie społeczności. Dla uzasadnienia przedstawię przykład takiego realnego i twórczego działania, który stał się podstawą badań do rozprawy PHD.

mgr Agnieszka Grabowska

Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Chełmie

e-mail: agnieszkagrabowska867@gmail.com

Dzieło sztuki i ślad w koncepcji Arno Sterna

Autorska koncepcja Arno Sterna jest znana i doceniana na świecie w tym również w Polsce. Celem niniejszego wystąpienia jest przybliżenie dorobku życiowego Arno Sterna oraz zaprezentowanie recepcji jego eksperymentu plastycznego. W Polsce brakuje opracowań naukowych na temat zabawy malarskiej. W nielicznych publikacjach odnajdujemy jedynie wzmianki na temat jego działalności.

Arno Stern przez wiele lat prowadził badania nad rozwojem rysunkowym dziecka. Założył w Paryżu autorską pracownię, gdzie udoskonalał warsztat i dokładał wielu starań, aby zrozumieć działalność plastyczną dziecka. Dzięki pracowni Malort i odbywającej się tam zabawie malarskiej odkrył formułę, której głównym składnikiem jest ślad – autonomiczny i powtarzalny element formuły. Zabawa malarska jest poddaniem się spontanicznej aktywności malarskiej przy użyciu pędzli i farb w specyficznym pomieszczeniu szczegółowo zaprojektowanym przez Sterna. W Malorcie, w atmosferze bezpieczeństwa i akceptacji, dziecko może wyrazić siebie.

Próbował odpowiedzieć na pytanie, jak patrzeć na rysunki i jakie warunki trzeba spełnić, aby wyzwolić kreatywność i naturalną ekspresję. Jego dokonania niewątpliwie rzucają nowe światło i nakłaniają do refleksji nad rozwojem plastycznym dziecka. Jego autorska propozycja zabawy malarskiej znajduje odzwierciedlenie w działaniach plastycznych również w Polsce. Kolorowe ściany innowacyjnej przestrzeni do aktywności malarskiej oraz paleta farb umieszczona na środku pracowni, stały się znakiem rozpoznawczym Malortów na całym świecie.

Dla zgłębienia odkryć i działalności zawodowej, dokonano kwerendy pisanych i niepisanych materiałów dotyczących Arno Sterna dostępnych w Internecie. Przeanalizowano życiorys i uporządkowano informacje zawarte w transkrypcjach wywiadów i wystąpień, oraz w dokumentach niepisanych takich jak gawędy o własnym życiu i wywiady publikowane w mass mediach, film dokumentalny, fotografie, wykłady, nagrania szkoleń oraz strony na portalach społecznościowych. Przeanalizowano strony internetowe pracowni malarskich działających w Polsce. Eksperymentalna działalność od podstaw opracowana i wprowadzona do praktyki przez Arno Sterna wymaga pogłębionej analizy w celu uchwycenia najistotniejszych aspektów i wydobycia tkwiącego w niej potencjału. Wskazane jest podjęcie badań na gruncie polskim nad sposobem pracy obejmującym eksperymentalną działalność Arno Sterna oraz przystosowanie zabawy malarskiej do wspierania rozwoju zdolności dziecka.

Sekcja IX
Osoba nauczyciela, przewodnika

dr Beata Kunat

Uniwersytet w Białymstoku
e-mail: b.kunat@uwb.edu.pl

dr Katarzyna Szorc

Uniwersytet w Białymstoku
e-mail: k.szorc@uwb.edu.pl

Rozpoznawanie i rozwijanie zdolności uczniów w Akademii Talentów MUER

Celem wystąpienia jest ukazanie działań praktycznych w zakresie rozpoznawania i rozwijania zdolności uczniów w wieku od 13. do 16. roku życia realizowanych w ramach Akademii Talentów Młodzieżowego Uniwersytetu Edukacji Realnej (MUER). Prezentowany projekt zainicjowany przez Fundację PRO realizowany jest cyklicznie od 2019 r. do dnia dzisiejszego w Białostockim Parku Naukowo-Technologicznym. Inicjatywa jest przykładem dobrowolnej, bezpłatnej edukacji pozaszkolnej skoncentrowanej na rozwijaniu pasji, uzdolnień i zainteresowań uczniów. W ramach wystąpienia ukazane będą różne formy rozwijania zasobów rozwojowych uczniów realizowanych w ramach Akademii Talentów. Ponadto przedstawiony będzie zarys autorskiego programu rozpoznawania zasobów osobistych ucznia kończącego edukację w szkole podstawowej oraz możliwości ich wykorzystania w dalszej edukacji i w wyborze zawodu.

dr Zofia Okraj

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
e-mail: zofiaokraj@gmail.com

„To kwestia celu, może wspólnej przygody, wspólnego odkrywania”. Stymulowanie twórczego myślenia studentów przez nauczycieli akademickich innowatorów – relacja z badań

Celem wystąpienia jest prezentacja sposobów stymulowania twórczego myślenia studentów realizowanych przez nauczycieli akademickich innowatorów. Opracowanie powstało na bazie badań jakościowych dotyczących doświadczeń nauczycieli akademickich w twórczej pracy dydaktycznej. W projekcie badawczym wzięło

udział 13 nauczycieli akademickich innowatorów wprowadzających (przynajmniej od 5 lat) nowe i wartościowe (użyteczne) rozwiązania dydaktyczne w obszarze: strategii, koncepcji, modeli, metod, technik i środków kształcenia. W badaniach zastosowano wielokrotne, deskryptywne studium przypadku, wywiady semistrukturyzowane oraz analizę dokumentów – głównie zdjęć z zajęć realizowanych przez badanych.

dr Jacek Gralewski

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

e-mail: jgralewski@aps.edu.pl

Cele kształcenia do twórczości formułowane przez nauczycieli liceów ogólnokształcących

Rozwijanie kreatywności traktowane jest jako jedno z ważnych zadań stojących przed nauczycielami oraz całymi systemami edukacji i stanowi jeden z celów działań edukacyjnych formułowanych w ramach programów kształcenia wielu państw, w tym również Polski. Dlatego celem niniejszego badania jest analiza celów kształcenia do twórczości jakie formułują nauczyciele liceów. W badaniu wzięło udział ($n = 219$) nauczycieli matematyki oraz języka polskiego 32 liceów ogólnokształcących dla młodzieży, których poproszono o wskazanie pięciu najważniejszych ich zdaniem celów kształcenia, które są istotne z punktu widzenia przygotowania uczniów szkoły średniej do samodzielnej aktywności twórczej w życiu dorosłym. Ocena celów kształcenia wskazanych przez nauczycieli dokonana przez ekspertów wykazała, że zaledwie co trzeci z nich (31,08%) dotyczył szeroko rozumianego kształcenia do twórczości. Mimo iż badani nauczyciele mieli możliwość wskazania aż pięciu celów kształcenia do twórczości, to przeciętnie formułowali zaledwie jeden ($M = 1,20$; $SD = 1,19$). Co trzeci z badanych nauczycieli nie sformułował ani jednego celu kształcenia, który zostałby uznany przez ekspertów z sprzyjający kształceniu do twórczości (36,99%), co czwarty wskazał tylko jeden taki cel (26,48%), co piąty dwa (21,46%), co dziesiąty trzy (10,05%) i co dwudziesty cztery takie cele (5,02%).

dr Małgorzata Jabłonowska

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

e-mail: gosiak@aps.edu.pl

mgr Katarzyna Korbecka

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

e-mail: kkorbecka@aps.edu.pl

Przestrzeń edukacyjna sprzyjająca rozwojowi zdolności uczniów w opiniach pedagogów szkolnych

Szkoła jest ważnym miejscem rozwoju zdolności uczniów. Uczniowie szczególnie uzdolnieni jako osoby ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi znajdują się w kręgu oddziaływań pedagogów szkolnych. Ważne są więc kompetencje pedagogów szkolnych w zakresie działań dostępnych w pracy ze zdolnymi, ale też wynikające z doświadczeń wyobrażenia odnośnie czynników sprzyjających rozwojowi zdolności. Autorki w swym wystąpieniu przedstawią wyniki badań ankietowych przeprowadzonych dwukrotnie – w roku 2015 i 2022 wśród pedagogów szkolnych zatrudnionych na terenie województwa mazowieckiego

mgr Dominika Bardzińska

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

e-mail: dbardzinska@aps.edu.pl

Problematyka nauczycielskiego postrzegania uczniów zdolnych – wyniki badań

Nominacja nauczycielska jest najczęściej stosowaną i nierzadko jedyną metodą identyfikacji uczniów zdolnych w szkole. Wiedza i doświadczenie nauczyciela, a w tym świadomość cech, którymi może odznaczać się uczeń zdolny, ma ogromny wpływ na sukces tego procesu. Celem wystąpienia jest pochylenie się nad tematem postrzegania uczniów zdolnych przez nauczycieli szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych. Wystąpienie obejmuje analizę literatury, dotychczasowych badań z lat 2006–2018 oraz wyników badań sondażowych przeprowadzonych przez autorkę w 2021 roku wśród nauczycieli warszawskiej sieci szkół wspierających uzdolnionych. Celem procesu badawczego było poznanie cech, które w opinii nauczycieli charakteryzują uczniów zdolnych oraz czynników, które wpływają na zróżnicowanie obrazu uczniów zdolnych w oczach nauczycieli.

Autorka skonfrontuje obraz ucznia zdolnego przedstawiony w literaturze z jego wizerunkiem wyłaniającym się z przeprowadzonych badań.

mgr Mariusz Fila

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie
e-mail: filamar@aps.edu.pl

mgr Katarzyna Kruś

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie
e-mail: kkrus@aps.edu.pl

Rozwój umiejętności cyfrowych pedagogów specjalnych XXI wieku

W czasach po pandemii COVID-19 technologie informacyjno-komunikacyjne stały się istotną częścią praktyki edukacyjnej na całym świecie, wywierając również duży wpływ na edukację osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Rysuje się wyraźna potrzeba wspierania nauczycieli szkół specjalnych w podnoszeniu ich kompetencji w zakresie TIK i wykorzystywaniu otwartych zasobów edukacyjnych. W wystąpieniu zostanie przedstawiona analiza potrzeb nauczycieli kształcenia specjalnego w zakresie TIK i wykorzystania otwartych zasobów edukacyjnych w pracy zawodowej opracowana na podstawie badań ankietowych zrealizowanych w pięciu krajach – Turcji, Rumunii, Polsce, Austrii i Hiszpanii. Zaprezentowane zostaną również założenia projektu Digital Skills Development for 21st Century Special Education Needs Teachers (Digi-skills SEN) współfinansowanego przez Unię Europejską, w ramach którego zrealizowano badania.

